dit ac cū benedixit ꝛ euanuit. Hec ille seruitori instanter rogrenti enarrauit. Die aūt septima cū appropinquaret ad exitum sicut erat ei p̄dictum apparuit sibi btā maria: vidente p̄ore dom̄: cum multitudie sanctoꝝ ꝛ angeloꝝ, ꝛ sic dulcissima visione ꝛ allocutōe p̄solatus feliciter migrauit ad xp̄m. Ecce igit̄ q̄ bonū est seruire marie. Oēs g̃ charissimi ei deseruiam̄ tam in h̄ cantico deuote dicēdo q̄ in alijs vt cū ea in celo gaudeam̄.

¶ Incipit liber tercius de mysterio purificationis beate Marie.

Tercius liber de mysterio purificatōis btē marie diuidit in q̄ttuor ptes. Prima ps de hui⁹ purificatōis Marie solēnitate. Scōa de btē marie martyrio: gladijq; dolorositate. de q̄ hic p̄terea agit: q⁹ circa tp̄s purificatōis de h̄ martyrio per Symeonē est p̄phetatū dicentē. Tuā ipius aiaz ptrās. gla. Tercia ps de gladij marie ꝛ doloris p̄cellenti acerbitate. Quarta pte cōdependēter adiungeť sub alio p̄cessu de planctu marie: psequēdo illud euāgeliū Jo bā. Stabat iuxta crucē ihu mat̄ ei⁹ ꝛc. Potes etiā occasiōe hui⁹ purificatōis inuebere p̄dicādo de puritate vel v̄ginitate marie de q̄bus habes speciali libro. Jō hic ptereo.

¶ Pars prima de purificatōis Marie solenni mysterio.

Impleti sunt dies purgatōnis Marie ſm legē moysi. ꝛ tulerūt ihm in hierl̄m vt sisterēt eū dño Lu. ij. Et in euangelio h⁹ solēnitat̄. Nimiz dies hec ab oib⁹ xp̄icolis deuote dz celebrari si bñ aduertimus, tū q⁹ hodie est festū btē marie, tū q⁹ est etiā festū dñi ihu, tū denicq; q⁹ est festū letificatōis sctāz aniāz. Primo inquā est festū btē marie, q⁹ hodie ſm legē moysi ad purificationē accessit: licz nō teneba ť nec indigebat vt infra dicet: ꝛ iō dies hec dz purificatio marie. Scōo q̄z ē festū dñi ihu: q⁹ hodie oblat⁹ ē in tēplo deo p̄ri: cui⁹ erat filius ab eterno: xp̄e qđ etiā hodie cādelas p̄secratas manib⁹ portam̄ ꝛ ob h̄ dz hec dies cādelaria festiuitas, ad significādū q⁹ xp̄s de⁹ manib⁹ v̄ginis marie hodie sit apportat⁹ in hierusalē ꝛ ad tēplū offerēd⁹: qđ cādela cerea significat q⁹ sic cera ab apib⁹ sine cōmixtiōe ꝛ pollutōe p̄ducit: ita caro xp̄i ex pura v̄gine sine corruptōe ē p̄cepta ꝛ genita. Tercio hodie ē festū exultatōis sctāz aiāz: quia hodie cū leticia sctūs Symeō ꝛ sctā Anna obuiauerūt xp̄o ꝛ ip̄m deū ꝛ saluatorē laudātes cū sacerdotib⁹ offerēdum susceperūt. In cui⁹ signū hodie eccl̄ia p̄cessionē agit et idcirco dz h̄ festū tercio nōie hypopanti ab hypo qđ ē ire, ꝛ anti qđ ē obuiā. Insup hodie sctī p̄res in lymbo exultauerūt audiētes xp̄i aduētū a sctō Symeōe decedente ꝛ eis nūciāte. Preterea gaudebat hodie de⁹ pat̄ de sui filij oblatōe. Itē gaudebāt angeli circūdātes xp̄m dñm ꝛ bñdictā ei⁹ m̄rem. Et iō gaudet etiā eccl̄ia canēs in misse introitu illud p̄s. xlviij. Suscepim̄ de⁹ mi. t. in me. tē. tui, qđ p̄t esse aliud thema. Uñ de hac gaudiosa purificatōis solēnitate acturi tria mysteria notabimus.

Primū dz mysteriū cōgruitatis.
Scōm dz mysteriū exemplaritatis.
Terciū dz iocūditatis.

¶ Articul⁹ p̄m⁹ q⁹ btām dei matrē mari am congruebat suscipe sacr̄m purificatiōis ſm legē moysi q̄uis ad id nō obligaret.

Primū mitseri p um de purificatōe marie dz congruitatis, vbi q̄stio est Utrū cōgruebat btām dei m̄rem v̄ginez suscipe legal̄ sacr̄m purificatōis. Et ad hāc q̄stionē rñdeť ſm sacros doct⁹, p̄cipue Frā. maro, q⁹ duas p̄clusiones. Prima p̄clusio q⁹ btā maria dei m̄ vera legi purificatiōis nō erat obligata. Et h̄ oñdit triplici rōne.

Prima rō ex pte p̄lis.
Scōa rō ex pte matris.
Tercia rō ex pte legis.

Prima rō ex pte p̄lis, i. xp̄i q̄ erat sup̄ legem Mat. xij. ca. Dñs ei ē sabbati fili⁹ hoīs: iō sicut nec fili⁹ ita nec m̄ obligat̄. Scōa rō ex pte m̄ris: q⁹ ipa fuit v̄go purissima ꝛ sine oī p̄cto: atq; sine oī sordez feditate peperat xp̄m vt dic̄ Leo papa in ſmone de natiuitate di. Ab hac natiuitate deest illud qđ de oīb⁹ legit̄. Nemo mūd⁹ a sorde nec infans cui⁹ est vni⁹ diei vita sup̄ terrā, nihil in istā singulare natiuitatē de carnis p̄cupia trāsiuit nihil de p̄cti lege manauit. Dec ille. iō nō obligabat̄. Tercia rō ex pte legis, q⁹ ista lex pu-

rificatõis posita erat sub ꝺditõe, Vnde in quit si suscepto semĩe peperit ꝛc. Leuit. xij. Et iõ nõ obligabat mr̃em q̃ nõ suscepto semine ꝫ spũssctĩ spiramĩe ꝺcepat ⁊ peperat. ⁊ sic ptz. Scõa ꝺclusio q mr̃ dei q̃uis nõ indigebat nec tenebaꝯ: tñ decebat vt sacr̃m purificatõis legis moysi susciꝑet. Et ꝟ ostẽ ditur ẽ triplici rõne.

Prima rõ diuĩe honorificatõis.
Scõa rõ diabolice ꝺfusionis.
Tercia rõ humane edificatõis.

Prima rõ diuĩe honorificatiõis: q̃ spũsctõ docẽte nouerat btã maria ꝟ fore ad dei honorẽ duplr̃. Primo q̃dẽ q̃ legẽ a deo dataꝫ p moysen tã q̃ bonã ⁊ verã cõfirmabat cuꝫ ipi legi obediendo venerabaꝯ ipam. sicuti ⁊ xps q̃ circũcisione nõ indiguit ⁊ tñ suscepit p legis honore: ita ei⁹ mr̃ exẽplo xpi edocta ꝟ legis sacro legẽ honorauit. Scõo q̃ꝫ boc erat ad dei honorẽ ⁊ xpi manifestatõeꝫ cum btã mr̃ cẽsebat in ꝟ ꝓphetias diuio spũ ꝓdicatas adimpleri. Vꝫ di. q̃les ꝓphetie in ꝟ implebãꝯ. Rñdeꝯ q ꝑmo ꝓphetia Aggei. ij. ca. vbi hz. q cũ Zorobabel reedificasset tẽplũ dei destructũ p babylonios factũ ẽ ꝓbũ dñi ad Aggeũ ꝓphetã ⁊ dixit. Quis in vob relict⁹ est q̃ vidit domũ istã in gl̃ia sua ꝑma. Adhuc modicũ ⁊ veniet desiderat⁹ cũctꝫ gẽtib⁹ ⁊ iplebo domũ ista gl̃ia dic̃ dñs. Magna erit gl̃ia dom⁹ isti⁹ nouissime scꝫ reedificate plusq̃ ꝑme scꝫ edificate p Salomonẽ. Vñ fm exositores doctores hec oia iplet sũt p̃cipue in ista purificatõe: q̃ tũc venit desiderat⁹ cũctꝫ gẽtib⁹. i. xps manib⁹ mr̃nis portat⁹ in tẽpluꝫ istud. Vñ mlt̃pliciter fuit maior gl̃ia isti⁹ dom⁹ vltimo edificate q̃ꝫ prime. q̃ꝺ patz. Primo q̃ in ista fuit mr̃ dñi educata fm Hiero. Scõo q̃ ibi voto virginitatꝫ fuit ꝺsecrata deo. Tercio q̃ miraculose desponsata ibi fuit mr̃ dei. Quarto ab angelis ibi fuit freq̃nter visitata. Quinto ibi dñs ihs dei fili⁹ oblat⁹ ⁊ spũsctõ ꝓphetico a Symeõe ⁊ Anna manifestat⁹. Sexto q̃ ibi ĩ medio doctoꝝ inuẽtus. Septimo q̃ ibi mlt̃otiẽs docuit ⁊ mirabilia fecit.

Itẽ ad id est alia ꝓphetia tunc impleta scꝫ Malach. iij. Ecce ego mitto angelũ meũ. i. Johem baptistã. q̃ ꝺ̃ angel⁹ nõ natura sed officio Math. xj. ca. seq̃. Et statĩ veniet ad templũ suũ dñator quẽ vos q̃ritꝫ. q̃ xps statim p⁹ Johem manifestãdo se: venit in templũ ⁊ iudeã p p̃ntiã co:palẽ. Scõa rõ dicte bolice ꝺfusionis. q̃ nouerat btã ꝟgo q hoc deceret facere vt ad purificatõis legẽ accederet ꝓpt̃ ꝺfusionẽ diaboli. p eo q sic xpi diuinitas ⁊ btẽ marie ꝟginitas celabaꝯ diabolo. ne hũana redẽptio impediret ab ipo. q̃ꝺ declaraꝯ: q̃ fm Jsiõ. ⁊ cõiter doctores si diabol⁹ certitudinalit̃ agnouisset xpm: nunq̃ crucifigi dei filiũ p iudeos ꝑcurasset ne sua potestate ꝺtrita bõ redẽptõꝫ habuisset. Vꝫ si bã maria nõ iuisset ad purificationẽ debuisset se manifestare q p⁹ ptum foret ꝟgo ⁊ sic innotuisꝫ hoĩb⁹ ⁊ diabolo filĩ sui diuinitas. iuxta illud Esa. vij. Ecce ꝟgo ꝺcipiet ⁊ pariet filiũ ꝛc. Vꝫ dĩ. nũq̃d diabol⁹ potuit ꝟ cogscere aliũde q maria p⁹ ptum nõ est corrupta. Rñdeꝯ fm Tho. iij. ꝑte sũ. q. ix. q hoc diabol⁹ ꝟtute sue nature potuisset cogscere nisi ꝓhibit⁹ fuisset. Vñ Aug. iij. de tri. di. Diabol⁹ multa põt ꝟtute sue nature a q̃bus ꝓhibeꝯ virtute diuia. Prohibebaꝯ q̃ a deo cogscere modũ ptus diuĩ ne redẽptõeꝫ hũani generꝫ ipediuisset si ꝟ cognisset. Prohibebaꝯ etiã ꝟgini apropinq̃re ab angelis eã custodiẽtib⁹ fm illud Can. iij. En lectulũ Salomõis. lx. fortes ambiũt ⁊ vniuscuiusq̃ ensis sup femur suũ ꝓpt̃ timores nocturnos. Lectul⁹ eĩ veri Salomõis. i. xpi ẽ mater ꝟgo in q̃ nouẽ mẽsib⁹ q̃cuit. hãc mlti angeli ambierũt obseq̃ose custodiẽtes ⁊ demonũ incursus repellẽtes. ⁊ sic ptz. Tercia rõ hũane edificatõis: q̃ hoies ex ꝟ plimũ edificabaꝯ duplicit̃. Primo q̃dem q̃ iudeis scandalũ tollebaꝯ ne dicere potuissent q iõ xpm nõ deberẽt recipe q̃ legẽ nõ obseruasset. Scõo q̃ fidelib⁹ exẽpluꝫ hũilitatꝫ ⁊ puritatꝫ amãde ⁊ sectãde ꝓponeꝯ vt doceamur q nisi fuerim⁹ purificati a pctis regnũ ꝺi intrare neq̃bim⁹. Vñ Apoc. xxj. Nil coiq̃natũ intrabit in illud scꝫ celeste regnũ. Vñ cũ ipe xps purissim⁹ fuerit: tñ sistit̃ in tẽpluꝫ deo fm legẽ purificatõis. Vꝫ dĩ. cũ xpi bumanitas fuerit ꝺo sp̃ns: q̃ vniõe ꝑsonali sibi ꝺiũcta. Quõ ꝟ ꝺ̃ sisti ꝟ glo. i. p̃ntari vl̃ offerri: aut ꝺsecrari deo. Rñdeꝯ fm Athanasiũ q licꝫ xps fm hũanitatẽ fuerit deo sp̃ns. tñ bñ dicit̃ sisti. i. p̃ntari scꝫ fm legalem cerimoniã in tẽplo offerẽdo. vt sic cĩ antea p̃ntatus nõ fuerat. Et ꝟ fecit xps potissime p nr̃e salutꝫ instructõe: vt nos discam⁹ quõ deo p̃ntari ꝺbeam⁹ purificati a pctis: vt pa

rebit, z sic nō ꝓpr se indigēdo ꝫ fecit xp̄s sz ꝓ pter nos. Digit fidelis aīa discere deū diligere z bonorare ī suis p̄ceptʒ z xp̄z ac eiꝰ matrē imitari ī puritate ꝓ celesti glia acq̄rēda.

¶ Articulꝰ scōs q exemplū mltiplicis fructis p̄buit nob maria in susceptōe sacri purificatōis z silr p̄bet in lege z sancto Symeone vt patebit.

Secūdū misteriū circa hāc solēnitatē purificatōis declarādū ꝺr exēplaritatis. Ubi aduertēdū q in hac susceptione purificatōis legalis datur nobis exēplum salutis tripliciter.

Primo in ipa purificatōis lege.

Scōo in ipa dñi matre.

Tercio in sancto Symeone.

Primū q̄ntū ad incipiētes. Scōm q̄ntum ad ꝓficiētes et ꝓfectos. Terciū exp̄lū q̄ntū ad deuotos. Primo itaq; dat nob exēplū salutis in ipa lege purificatōis. Nā q̄rit cur deꝰ sic instituerat legē purificatōnis. Rndet sm Frā. maro. z cōiter doct. q ꝓmo ꝓpr primogenitoꝝ oblatione deo fiendaz z grārū actionē quā deꝰ voluit in figurā z recognitiōnē q oīa bona nob a do ꝓuenīūt. Scōo ꝓpter nr̄e purificatōis instructōem vt pctm̄ boī detestādū z abominādū atq; redimendū z expurgāduz doceret. Idcirco in ve. te. instituerat istā legē purificatōis in q̄ plura ꝓcepta ꝓtinebant. Primū erat q mlier q̄ susceptō semie pariebat masculū debebat cuz filio manere imūda, vij. diebꝫ: ita q null ei cōicare poterat ī cibo vel potu vel lecto. sed erat suspēsa a ꝓsortio boim ꝓpr fedā ꝓceptiōnē: nō sine pctō, qz in actu mr̄imoniali decursu cōi ē aliq̄ libido inordiata: vt hec. dic Ay. Scōm p̄ceptū erat q infantul octauo die debebat circūcidi. z sic ab originali pctō mūdabat, z tūc mlier illa efficiebatur mūda q̄ ad ꝓsortiū boiz, sz erat imūda q̄ ad ingressuz tēpli, Et vsq; ad. xxxiij. dies a die octaua debebat sic manere z reputari imūda. Terciū p̄ceptū erat q die q̄dragesimo sic cōpleto a die ptus computādo debebat mlier venire cū suo filio ad ostiū tabnaculi vel tēpli. z pueꝝ offerebat ī manꝰ sacerdotis. Sacerdos q̄z deportās circa altare do gratias agēs ꝓ dato puero z eiꝰ aīe creatōe q̄ a solo deo ē leuabat coā dño. Quartū p̄ceptū de pueri redēptōe a sacerdotis manu q̄n q̄z siclis. Fuit aūt siclꝰ moneta valēs obolos vigīti. Ꝫ aūt sic p̄cipiebat: q si puer fuisset ꝓmogenitꝰ de tribu leui nō redimebat: sz veniēs ad etatē adultā sp ī tēplo fulebat dño. Si ꝓo fuisset puer de alia tribu q̄z leui z primogenitꝰ: redimebat q̄nq; siclis argenti.

Quītū p̄ceptū si ipa mlier fuisset diues in tātū q posset hre agnū anniculū imaculatū z pullū colūbe aut turturē offerre debebat. Sin aūt ꝓpr pauptatē sufficiebat z ōbebat offerre tm̄mō par turtuꝝ, aut duos pullos colūbaꝝ. Sz q̄rit q̄re ista volatilia offere bant. Rndet qz castioza ambo vicz turtur z pulli colūbaꝝ nō colūbe. Sicq; sua oblatione se peccatricē ꝓfitebat: z sacerdos ꝓ mu liere orabat, z sic mūdabat Sextū p̄ceptū in ipsa lege purificatōis erat q si mulier peperisset feminā duplicari debuit tps q̄ reputaret imūda tā q̄ ad ꝓsortiū boim q̄z q̄ ad ingressuz tēpli zc. Sz forte q̄rīs q̄re hec lex magꝫ grauauerit pientē feminā q̄z pientē virū. Rndet q fm sctōs triplex rō assignt. Prima rō natural. Scōa rō moral. Tercia rō theological. Pria rō natural: qz fm phos q̄b etiā ꝓcordat Aug. Corpꝰ masculi in vtō xl. diebꝫ organisat z pficit atq; tūc vel circa aīa creādo infundit. Corpꝰ ꝓo femie ī. lxxx. diebꝫ pficit z ptūc aīa infundit. Un sic aīa masculi. xl. die infusa maculā originalē ꝓbit, sic. xl. die tēplū matiale dei ingressa cū bostijs expiabat eiꝰ genitrix. Et sic aīa femie. lxxx. die maculat pctō qñ z infundit. sic. lxxx. die dei tēplū ingrediēs expiata deo offerretur.

Scōa rō moral: qz masculꝰ significat moralit opꝰ bonū pfecte z fortit factū. Femina aūt ꝓpr debilitatē natural vigoris opꝰ ipfecte z negligēter factū. Un ꝫ fuit ad significādū q q̄ pfectū opꝰ parit statī die. xl. adueniēte. i. termio pūtis vite q̄ p. iij. elemēto z q̄litatū cōplexiōes currit zc. in tēplū celeste introducit. Qui ꝓo opꝰ impfectū facit tempus ei duplicat qz nō statim pꝰ mortē ī celū introducit. sed ardebit ꝑus igne purgatorij vt dic Augꝰ. z notat. xxv. di. Qui ī aliud seculū. Sz ve illis q̄ steriles oīno repiunt in morte, qm̄ dicēte saluatore Math. vij. Oīs arbor q̄ n facit fructū bonū excidet z ī ignē mittet zc. Tercia rō theologicalis: qz vicz xp̄s assūptur cerat carnē ī sexu virili z iō ipz sexum magꝫ bonorare voluit, z ampliorē ei

gram fec vt z puer citi⁹ formarek in vtoz mr̃ citi⁹ mũdarek. Quarto ꝑt addi rõ iuridica z legalis qz q̃ pl⁹ vl' mag⁹ peccauit pl⁹ puniri debuit. Extra de pe. z re. De⁹ q̃. Et. xxiij. q. j. Nõ offeram⁹. Itẽ. ff. de penis. l. Aut facta. Sz qz in trãsgressiõe ꝓcepti mlier plus peccauit ꝑm qõ dic magr̃ in. ij. di. xxij. Oõ ꝑm Bonauẽ. vex. ẽ q̃ntũ ad pcti eẽntiã. s. libidinẽ. qz pl⁹ ambiuit del sciaz q̃s vir. licz q̃ntũ ẽ ex pte circũstãtiaz q̃ vir ꝓtingũt vir pl⁹ peccauit. qz scz erat supioz muliere z fortioz ac sapiẽtioz z ipe sciẽter peccauit. Sz vt dr Deut. xxv. Pro mẽsura pcti dz eẽ plagaruz mod⁹. vñ mlier pl⁹ punita ẽ. sic etiã Beñ. iij. pl⁹ punita foze legik. Ad ꝓpositũ itaq; redeũtes dicim⁹ q; lex ista purificatiõis docet salutaria documẽta z exẽpla. Prio docz mulieres pientes deuote accedere ad purificationẽ p⁹ptũ ꝑm ꝓsuetudinẽ eccl'ie nõ tñ ꝑm obseruãtiã legaliũ vetez. qz illa cessauerũt ī noua lege. sz ꝑm eccl'ie catholice instituta et ꝓsuetudinẽ. vt scz mlier p⁹ptuz. p ipa die purificationis sue accedat ad eccl'iam vt gr̃as agat de puero dato z de euasiõe piculi ptus ꝑteriti. Et vt custodiat in ꝓcipiẽdo de futuro. Itẽ interiz casta z incognita a viro pmaneat. Alias indiscretissime z irrõnabili⁹ agit petẽs debitũ ꝓiugale: q̃s qõcũq; aĩal brutuz Sz q̃stio ozik: vtz. p tũc mlieres infra completũ tps purificatõis teneãt ab ingressu ecclesie abstinere Rñdek vt hĩ di. v. Si mlier Et extra de purificatõe p⁹ptuz. ca. vnico. q; mlier statiz p⁹ptuz ꝑt eccl'iam visitare si deuotio suadet z ꝓsuetudo admittit. si tñ ex veneratõe aliq̃diu abstinere voluerit nõ est talis deuotio reprobãda: z ꝓsuetudo ẽ cõmẽdãda. Et eadẽ rõne nec sacra cõio est negãda puerpe: nec etiã mẽstruate mlieri q̃cunq; tpe nisi ex reuerẽtia abstineret di. v. ad eius vero. Scõo ex pmissa lege purificatõnis docenk oẽs hoies spũaliter quõ a pctis purificari debeãt qz Prio dz hõ pctoz q̃ cõcepit doloze z pepit iniq̃tatẽ; plz pessimã recognoscẽdo imũdũ se reputare p ꝓtritonez Scõo dz circũcidere a se abiciẽdo ꝓpositũ peccãdi de cetero. Tercio dz se offerre sacerdoti p ꝓfessionẽ tanq̃s peccatrix. Quarto dz facere redẽptionẽ p satisfactionẽ z sui oblatiõnẽ deo in sacrificiũ mũdicie z laudis diuine. Nec vacat a mysterio q; xl. die tẽpluz ingredik: qz q̃dragenari⁹ ꝓsistit ex q̃ternario in denariũ ductovt significek obseruãtia de cẽ ꝑceptoz cum scptis euãgelistaz q̃ttuoz. z sic patet.

Capm. II.

Secũdũ salut' exẽpluz scz ꝓtuositat' nobis ꝓponik ī ipa bñdicta mr̃e domini. In q̃ nob ꝑbek exẽpluz imitationis in triplici ꝓtute q̃ floruit in hac purificatõe. Prima ꝓtus ẽ bũilitas: qz cũ non esset peccatrix tãq̃s culpabilẽ se oñdit p illas oblatões vt nob exẽplũ daret culpãdi nosipos. Vñ Greg. Bonaz mentiũ est agsere culpã vbi nõ est culpa. Scda ꝓtus oblatio: qz legi cui nõ tenebak obediuit ad docẽ dũ nos q̃tin⁹ mlto mag⁹ diuis ꝑceptis q̃bz tenemur obedire debeam⁹. qm̃ vt dic Gre. Sola ẽ obediẽtia q̃ fidel possidet meritũ. q̃ niã fides sine opibz mortua ẽ. Tercia ꝓtus est pauptas qz nõ elegit oblationẽ diuitũ puta agnũ: sz paupez. s. par turtuz: aut duos pullos colũbaz. vt ptz Lu. ij. Sz qz ibi euãgelista nõ determiat. Querik q; qõ istoz duorũ obtulerit. Rñdek q; xps. p nob egen⁹ factus. p se voluit offerre paupez hostiã: sic z vilibz pãnis inuolui. Sz pulli colũbaz. facilioz ꝑcio a paupibz ꝑcurari poterãt. q̃ verisimilit' illos obtulerũt. Si obiic' qz magi nõ diu añ purificatõez obtulerũt munera. s. auz:tbus zc. Et verisil'e est q; nõ modicũ auri vtpote more regio. Quare q̃ ex his btã ꝓgo nõ emit agnũ: videk q; legẽ offenderit. Rñdek ꝑm Fran. maro. z cõiter doct'. q; credẽdũ est oĩno ipam ꝓginẽ nõ habuisse tãtũ pecunie vt agnũ emere potuisset. alias eã offendisset ℈ legẽ sic ꝑcipiẽtẽ. sz oĩa illa a magis oblata regia munera paupibz iã erogauerat añ istud tps purificatõis. z iõ nõ habuit vñ agnũ emisset Jn q̃ etiã docemur ad pietatẽ erga paupes z ad ꝓptũ mũdanaz diuitiaz. ꝓt xpm. O mira Marie bũilitas: pietas z pauptas. De q̃ loq̃ns deuot⁹ Ber. dic. O btã ꝓgo maria. vere tu nõ habes cãz nec tibi op⁹ est purificatõe. Sz nunq̃d filio tuo op⁹ erat circũcisione: Esto tñ inter mulieres tãq̃s vna eaz. Nã z fili⁹ tu⁹ sic extitit in medio pueroz: q̃ in natiuitate habuit se vt paup bõ: qz nat⁹ in stabulo: in circũcisiõe vt paup z pctoz bõ. sz bodie vt paup z pctoz z z seru⁹ bõ. vt paup in eo q; oblatione paupez elegit. vt pctoz in eo q; ipe cũ mr̃e expiari voluit. vt seru⁹ in eo q; q̃q; sictis sicut et ceteri ꝑmogeniti redimi voluit.

Capitulum.III.

Tercium exemplū nobis ꝓponit in sancto Symeone, q̄ vt sacrū loquitur euāgeliū accepit dñm ihm in vlnas suas z bñdixit deū, s. flexis genibꝫ letissimo corde. Sz cur nō dicit q̄ accepit ihm ī manus sz in vlnas. Rñdet q̄ iō q̄ in vlnis seu brachijs amplexādo tētū delectabili⁹ inspicit: z ꝓpinqui⁹ cordi desiderabili⁹ ponit. O dulce ꝟbum sz dulci⁹ factū accipe ihm in vlnas. O felices vlne q̄ ihm dulcē merēt suscipere vel portare. Quid em̄ beati⁹ q̄d iocūdius z suauius anīe: q̄z ihm amplecti: ipm tenere: ipi⁹ amore frui. In hui⁹ itaq̄ Symeonis scti exēplo docemur nos debere xp̄z suscipe in vlnas cordis nostri, ibi eū dulci deuotioni amplecti z oscularī. O fidelis anīa. O cor deuotū, cupis ne dulcē ihm suscipe ī vlnas. Et ei⁹ dulci solatio: ei⁹ iocūdo amplexu medullit⁹ in corde liq̄fieri optebit te hūc sanctū Symeonē in exemplū tibi ꝓpositu⁹ imitari vt sis talis q̄lis ipe fuisse scribitur in euāgelio. Nota verba signa mysteria. Ecce inq̄t hō erat in hierlm cui nomē Symeon z hō iste iust⁹ z timorat⁹ expectās redēptōez isrl'z spūsctūs erat in eo. Ex q̄bus colligit q̄ q̄ttuor p̄cipua debem⁹ in nob habere vt digni sim⁹ xp̄m in vlnas suscipe h̄ p gr̄am z in futuro p gl̄iam vicz pacē: iusticiā: timorē castū: z sctm̄ amorē, exemplo scti Symeonis.

Primo pacē q̄ teste p̄s. In pace fact⁹ ē locus ei⁹, qđ notat cū dr. Hō erat in hierlm qđ interp̄tat visio pacis. Scdo iusticiam q̄ reddit vnicuiq̄ qđ suū ē, sic dicit Tulli⁹. Nam teste p̄s. Justicia z iudiciū p̄patio sedis ei⁹. i. p iusticiā p̄pat cor vt in eo sedeat z regnet de⁹. Hinc z Prouer. xij. In semita iusticie vita. i. xp̄s. Hoc notat cū dr. Et hō iste iust⁹. Tercio castū timorē, vñ z subdit Et timorat⁹ rē. Proide Beꝛ. Sctō inquit amore z casto timore q̄si duobus brachijs amplectimur xp̄m. Quarto sctm̄ amorē h̄ notat cū dr. Et spūsctūs erat ī eo. Vñ p̄s. Ignis añ ipm p̄cedet Beꝛ. sup hec ꝟba dicit sic. Optet vt ardor desideriꝫ pueniat omnē anīam ad quā de⁹ est ventur⁹. Et tūc sciat anīa p̄ntez sibi eē xp̄z cū se illo igne senserit calefactā. Hec ille. O igit oēs iracūdi z avera pace extranei. O oēs iniusti. O p̄sumptuosi p̄ctōres deū nō timētes offendere. O denigꝫ oēs a spūsctō alieni: immūdi: vos superbi: vos auari: vos gulā sectātes. Et q̄cūq̄ scelerati audite vestrā sentētiā q̄ nō manet ī vobis xp̄s sz diabol⁹, qm̄ xp̄us nō introibit in malīuolā anīam nec habitabit in corpe subdito pctīs. vt scribit Sap̄. ca. j. Vos aūt o pacifici btī, iusti q̄z z deū timētes ac gr̄az spiritussctī tenētes. Gaudete z exultate qm̄ sic maria ꝟgo bñdicta filiū in vlnis portauit: z sctō Symeoni in vlnas obtulit hodie. Jta z in vlnas cordis vestri offerre p gr̄am nō recusabit. Nimiꝫ exorantibꝫ z ei⁹ suffragia implorātibꝫ ista die purificatōis miraculose complt beata virgo subuenisse.

Miraculum Legitur em̄ in vita socioꝝ beati Francisci, q̄ q̄dam frater deuot⁹ cum p longum tp̄us subtracta gratia merens z tristis fleuisset. cum pueniss̄et ad festū purificatōis in heremitorio existens cepit clamare ad beatam virginē di. O beatissima virgo maria tu hodie filiū Symeoni amplexandū prebuisti z eū mira dulcedine in tuo filio refecisti. Obsecro te mater misēdie vt mihi quoq̄ miserearis: qui fatigat⁹ sum desiderio tui filij: z oīno mestitia replet⁹ p cordis aridita te. Et ecce mr̄ misēdie statim affuit z filiū ei in specie puuli amplexādum tribuit. Et ille frater ab illa hora vsq̄ ad totū tp̄s vite sue sp in mira suauitate spūs p̄māsit. z cōtinue hec z sil'ia verba replicās eructabat ī feruore cordis dicēs. O amor me⁹ ihu dulcissime quādo pueniā ad te: quādo moriar vt iterū amplecti valeā te. Aliud etiā miraculum ad id facit de quadā matrona, z de h̄ babebitur infra in fine hui⁹ ptis, sed z pluribus miraculis alijs obmissis libeat si tñ placet hic describere qdaz de ꝓfirmatōe festi purificatōis. Miraculū Qđ quidē repi in budeñ. libraria. Et hr̄ etiā in speculo exē plo⁹ di. viij. ca. lviij. q̄ vicz tpibus Bonifacij pape qdam templū erat rome qđ dicebat Romul⁹: ꝓsecratū dyane: boc tēpluz ipse papa impetrauit a Foca impatore vt ī honorē sancte marie ꝟginis ꝓsecrarek. Ad quā ꝓsecrationē celebriter faciendā cōuenientibꝫ plis multis: iudei cōstanter aduersabant z seditionē faciebant ꝫ xp̄ianos dicentes xp̄m ex Joseph semīe z nō de ꝟgine natū. Quodā itaq̄ tpe ī die natalis xp̄i cōtētio maxima bita ē de h̄. vbi ptūc aderat etiā q̄dā cec⁹ nat⁹ q̄ iudeos aptis rōnibꝫ ꝓfutabat adeo q̄ iudei fuerūt compulsi eligere vnū e

duob⁹ vicz: q⁹ aut ipi ceco nato ipetrare pos sent xpiani vt visum reciꝑet: meritū ꝑginita tis marie in ꝯceptu in ptu ⁊ p⁹ ptum inuo cādo, ⁊ sic iudei crederēt, aut si ꝑ facere xpia nos de⁹ negret tota fides xpiana tāq falsa expugnaret ⁊ pire deberet impantib⁹ cesari bus romanis ⁊c. Statuerūt q̄z ꝑ ꝑ pacto implēdo diē purificatōis marie ex cōi ꝯsen su xpianoz. Qua die adueniēte: cec⁹ cū xpia nis fecit se duci ad altare ⁊ genuflexo coraz imagine btē ꝑginis marie: iudeis ⁊ pl̄is ml̄ tis coassistentib⁹ cepit canere illō rn̄soriū qō tūc canit di. Gaude maria ꝑgo cūctas here ses sola interemisti q̄ Gabriel archāgeli di ctis credidisti: dū ꝑgo deū ⁊ hoiez genuisti: ⁊ p⁹ ptuz ꝑgo īuiolata ꝓmānsisti. ꝑ. Gabriele archāgelū credim⁹ diuinit⁹ te eē affatū: vtez tuū de spūsctō credim⁹ impregnatū. Erube scat iude⁹ infelix q̄ diē xp̄m ex Joseph semie esse natū. Hoc facto mox cec⁹ visuz recepit clarissimū, ⁊ fere q̄nq̄ milia iudei ad fidē cō uersi sūt. Bonū est g̃ sp mariā inuocare.

¶ Articul⁹ terci⁹ q⁹ duodeciz gaudia habu it btā maria qn̄ suscepit purificatōis sacrm

Tercīū misteriū

circa hāc solēnitatē declarādam dicit locūditat⁊ ⁊c. Vbi aduer tendū q⁹ iuxta numez duodeciz stellaz ī corona btē ꝑginis exñtū possum⁹ ꝑ hac solēnitate purificatōis distīguere, xij. gaudia q̄b⁹ tāq̄, xij. stellis radiātib⁹ ipa glo riosa extitit ⁊ iocūdata in sui purificatōe q̄ ī trib⁹ q̄ternarijs ordinari pñt. ¶ Primo nā q̄z bñdicta ꝑgo q̄tuoz gaudia habuit ꝑ hac purificatōe in se de deo ⁊ filio ei⁹ xp̄o. Se cūdo alia q̄ttuoz habuit gaudia de opib⁹ miraculosis q̄ facta sūt in ista purificatōe:

¶ Tercio deniq̄z vltima q̄ttuoz gaudia ha buit ī sctōz ꝯgratulatōe ¶ Quātū ad ꝑmū q̄ternariū gaudebat btā ꝑgo ī purificatōe.

Primo de diuīa bonorificatōe.
Scdo de angelica famulatōe.
Tercio de gratissima oblatōe.
Quarto de suauissima portatōe.

¶ Quātū ad scdm gaudebat.

Primo de mirāda reuelatōe.
Scdo de gre stupēda redūdatōe.
Tercio de xp̄i venerāda susceptōe.
Quarto de admirāda futuroz ꝓphatōe.

¶ Quantū ad terciū gaudebat.

Primo de Symeōis bñdictōe.
Scdo de puuli ihu glificatōe.
Tercio de sctē Anne ꝯfessione.
Quarto de sctōz patrū glificatōe.

¶ Capitulum. I.

Primū itaq̄z gaudiū habuit btā vir go maria in ista purificatōe de diui na bonorificatōe: q⁹ de⁹ eā singula riter ꝑ oīb⁹ bonorauit. Et ꝑmo bonorauit ꝑginitatē ei⁹ ī data lege purificatōis ꝑ moy sen: cū ei⁹ ꝑginalē ꝯceptū ⁊ ptuz in ea ꝓnūci auit ꝑ adiectā cōditionē: ⁊ eā singulariter ex oīb⁹ mulieribus mūdi exemptā speciali ꝑuile gio bonorauit, qō sic clarescit. Nā de⁹ dās ꝑ moysen legē purificatōis Leuit. xij. dixit sic. Mulier si suscepto semīe peperit ⁊c. Ex cm̄ Frā. maro, ista lex directe ꝓnūciat ptum ꝑginis, q⁹ si nulla mulier sine semine puura fuisset frustra mo, apposuisset si suscepto se mine, q⁹ q̄ncunq̄z aliq̄d cōpetit alicui vl̄r et necessario frustra apponit cōditio de illo. sic exēpli gr̃a vl̄r oīs hō comedere bz ⁊ bibere ꝑ os, frustra g̃ apponit cōditio dicēdo hō si ꝑ os comedit ⁊ bibit: q⁹ nō aliter q̄ ꝑ os bz fieri comestio. Et ꝑ oñdit etiā ex scriptura. Nā Exod. xxj. dr. Si ꝑ industriā q̄s occi derit frēm suū morte moriat. Istud si ꝑ idu striā dat intelligere q⁹ alit⁹ q̄ ꝑ industriā con tingit ꝓxim interficere alicui, vñ tali dat lo cus refugij. Sic ⁊ in ꝓposito ꝑ ꝑ q⁹ dr. Si suscepto semīe mlier peperit dat intelligi q⁹ aliq̄ mlier alit⁹ q̄ suscepto semīe poterat pa rere: qō verificatū ē in sola mre dñi q̄ de spū sctō ꝯcepit ⁊ pepit in ꝑginitate. Hic Bern̄. Putas ne q⁹ dictur⁹ mo, mulier q̄ peperit fi liū īmūda erit nō timuerit sup mre dñi cri mē blasphemie incurrere. Idcirco ꝯditiōez ꝓmisit di. Si suscepto semīe vt ipam exime ret ⁊ ꝑginalē ei⁹ ptuz ꝓnūciaret ⁊c. Hec igit bñdicta ꝑgo scies ⁊ mēte tractās plurimuz gaudebat q⁹ ipa meruerit fore illa q̄ sine se mine pere debuit. Et q⁹ a deo sic bonorari i sua lege ꝓnūciari meruerit. Itē scdo eā in ꝑ bonorauit q̄ ad mr̄nitatē: q⁹ hodie ipaz ma trē fore dei i tēplo sctis colletātib⁹ publicari voluit ⁊ fore reginā mūdi. O q̄ntū gaudere poterat cū se matrē dei agnoscebat, q⁹ vt ait Anſ. Hoc solū de sctā maria virgine ꝓdica re q⁹ dei mater est excedit omnē altitudinē q̄ post deū dici vel cogitari pōt. Hec ille. De hoc ei⁹ gaudio Aug. in ſmōe. Adest nobis

dicit sic, Maria exultat et mr̃ez se leta mira tur t de spūsctō ꝓcepisse gaudet, t qz genu it cū exultatōe nō cuiuslibet meriti hoīez sz toti⁹ mūdi saluatorē. Hec ille. Scōm ꝑci puū gaudiū habuit btā ꝟgo de angelica sa mulatōe. qz vt dī. Alber. sup missus ē. Ipsa clarissime videbat angelos ꝑ species ꝓpas gaudebat ḡ cū videbat natū suū dñm ihm ab angelis circūdari t adorari. Nā ſm qđ pscḣ Ludolph⁹ in li. de xp̄i vita. Credit ꝙ Gabriel angel⁹ q̄ ꝟginī cōceptū ꝟbi nūcia uerat añ oēs se agēs pastoribꝫ ipe euāgelisa uerit gaudiū magnū t de natiuitate xp̄i mi litias celestiꝫ exercit⁹ ꝓuocauit ad laudāduz deū t dicēs. Glia in excelsis deo Luc. j. De inde ascēdentes angeli in celū cū iubilo hec nunciauerūt ꝓcluibꝫ suis. Tota igit supna curia exhilarata laudibꝫ t grārūactōibꝫ exhibitis deo p̄ii. Venerūt oēs ꝑ ordines su os videre faciē xp̄i dei sui t adorabāt eum t matrē et⁹ cū oī reuerētia laudis ꝓsonātes cā tica celestia. Et ꝓbat ꝟ tali rōne. qz in nullo angelo⁹ potuisset cadere hec tāta sup̄bia vt auditis talibꝫ nouis nō visitasset dñs deuz suū ꝓstitutū in terra: et et⁹ matrē hūliter sa lutasset. Hinc apl's Hebreo. j. Et cū intro ducceret ꝓmogenitū in orbē terra⁹ dixit. Et adorēt eū oēs angeli dei. Vñ Aug. in q̄daz sermōe dic̄. O stabulū felix: p̄sepe beatū: in q̄ nasc̄it xp̄s t reclinat oīm de⁹. ibi circūda bāt btām ꝟginē angelice potestates. ibi erāt milia milliū exultātiū. ibi vagiebat xp̄s i sta bulo t fiebat leticia magna in celo resonās glīaz deo in altissimis: t in terra pacē hoīb bone volūtat̄: qz descēderat pax vera de ce lis. Hec Aug. Idcirco Anſ. dicit. Dū būc puuluz inter man⁹ suas versari t ad vbera sua pēdere circūstantibꝫ t famulatu obseqn tibꝫ angelis videbat btā maria q̄ ꝑcor affe ctu mouebat pi⁹ anim⁹ ei⁹. Dum ḡ videret maria angelos adorātes xp̄z cū mre ipa. iu bilādo cū Gabriele i ascēsu ei⁹ de bethleem ad templū putas q̄ntū gaudebat. Nam et Chrys. in q̄dā sermōe dic̄. Infinitā inquit milittā angelo⁹ ad gliose ꝟginis obsequiuz esse deputatū nullaten⁹ ambigim⁹ vt eā cu stodiret ambientes t̄c. Terciū ꝓcluū de gra tissima oblatōe. Primo qz ꝓsiderabat q̄s sū mū mun⁹ deo offerebat adeo ꝙ nūq̄z a secu lo talis oblatio facta fuerat. Vñ ſm Ludol fum vbi sup̄. credit genuflexo talia ꝟginē in templo ꝟba dixisse. Ecce sctē pater p̄nto ti bi filiū tuū eternaliť genitū t meū quē cōce pi t pepi ꝟginitate manēte deū vez. Se cundo qz ꝓsiderabat virgo btā anīo pio q̄s multiplicē vtilitatē t fructū ex hac oblatiōe acq̄reret toti mūdo. Obtinuit eīm mūdo mi scōiam dei. Vñ canit in introitu hodierne misse eccl̄ia. Suscepim⁹ de⁹ miscōiam tuaz in medio tēpli tui. qz ꝑ hāc oblationē flexus est de⁹ ad miserādū mūdo. Itē ꝑ ſ̄ obtinuit pacē inter deū hoīes t angelos. Vbi aduer tendū ꝙ q̄ñcūq̄z irascebať de⁹ duobꝫ modis poterat facere pacē cū eo q̄s in veteri testa mēto. Primo ꝑ pn̄iam verā. iuxta illud scri ptum Ezech. xviij. Cōuertimī t agite peni tentiā de oībꝫ iniq̄tatibꝫ vestris t nō erit vo bis in ruinā iniq̄tas. Et tū ſ̄ mō q̄siuit adā pacē generi hūano: t nō obtinuit. Scōo ꝑ oblationē t hostiā sicut solebat fieri in vete ri testamēto ad placādū deū. Et nūc spūali ter offerētes de corde oblatōes affectionuz sctāz t de corpe hostiā bonoz opez placa mus deū. iuxta illud apli. Obsecro vos vt exhibeatis corpa vr̄a hostiā sctām deo pla centē t̄c. Et tū Dauid cū dedisset centū mi lia pondera auri. et argenti mille milia: atq̄z alioz metalloz sine pondere ad edificatōez templi. nec sic obtinuit q̄ ad posteros. Sz virgo hac oblatiōe gratissima deū pacauit t toti mūdo pacē acq̄siuit. qđ Symeon p̄ sentiēs orauit se i hac pace dimitti di. Nūc dimittis seruū tuū dñe ſm ꝟbum tuū in pa ce. Hoc figuratū est Gen. viij. vbi legitur ꝙ Noe emittēs colūbā de archa reuersa ē ad vespaz portās ramū olive virētis in ore suo Intellexitq̄z Noe ꝙ de⁹ pacē dedisset in ter ra t siccata eēt terra ab aq̄s. Ista colūba est btā ꝟgo que felle amaritudis caret. qz tota pia t benigna ē cū sit mr̃ misericōie. vt canit ec clesia q̄ portauit hodie xp̄m virentē in gr̃a t virtute in signuz pacis t̄c. Tercio denicz gaudiū hauriebat cor virginis in hac obla tione qz ꝓsiderabat ei⁹ significationē. ꝙ vicz sicut hodie voluit xp̄s seipm offerri: ita da bat significari ꝙ ipse oblatur⁹ esset seipsum in cruce ꝑ homis salute. Et sicut quinq̄z ſ̄ clis est redemptus: ita ipe quinq̄z ꝓncipali bus vulneribus mundum esset redemptu rus. Et sicut eius mater Maria astitit in hac oblatione: ita astare debebat iuxta cru cis oblationē t̄c. Gaudebat igit virgo sup

generis humani significata redemptõe ⁊c.

Quartũ gaudiũ habuit ō suauissima portatõe: qz sentiebat maximã suauitatẽ cũ xp̃o in vlnis cũ ingẽti amoris dulcedine portabat a q̃ portabat. Si em̃ senex Symeõ accipiẽs xp̃m i vlnas p leticia ⁊ suauitate cordis fatiscẽtiũ mẽbroz p senectute debilitatẽ nõ sentiebat: sz ꝑtute indut⁹ ex alto xp̃o suauiter portabat: iuxta illud qõ canit ecclesia, Senex puerum portabat: puer aũt senem regebat: quẽ ꝑgo ꝓcepit ⁊c. Multo magis id credẽdũ est de maria. Hoc gaudiũ tãgit Aug. in ſmõe vbi sup̃ dicẽs sic, Leta igitur maria gestat infantẽ exultãs filiũ amplexat portat a q̃ portabat. Hec ille, O anĩa deuota nõne ⁊ tu gaudiũ sumeres si xp̃m i vlnis portares ⁊c.

Cap'm. II.

Secũdo q̃ternario describũt alia q̃tuor gaudia btẽ ꝑginis q̃ habuit in hac purificatione. vt igit ad p̃missa cõnumerem⁹ Quintũ gaudiũ habuit btã ꝑgo de mirãda reuelatiõe, Leter⁊ ei miraculis p̃mõstrat⁹: ⁊ docẽte spũsctõ reuelat⁹ est ⁊ cõprobat⁹ bñdicte ꝑginis marie ꝑginalis part⁹. Nõ claret p̃mo i reuelatõe facta Zacharie p̃ri Johis baptiste ſm Orige. iuxta cui⁹ dicta eo q̃ hec hystoria nõ ē ꝓ rõnẽ vel scꝑturã creditur a pleriſq; Zacharias fuisse pontifex in ordie vicis sue tpe q̃ btã ꝑgo de bethleẽ venit in hierlm portãs i vlnis dñm ihm ascẽdẽs in tẽplũ ad purificationẽ, ip̃m aũt tẽplũ p tria interstitia erat diuisum. In vno stabãt p se ꝑgines puelle, In scõo mulieres maritate, In tercio vidue Cogitabat itaq; btã ꝑgo ad q̃rũ societatẽ stare deberet. Et qz sciebat se eẽ virginẽ deliberauit ire ad ꝑginũ interstitiũ. Quo cũ venisset ꝑgines eã deridebãt di. Tu cũ filiũ in vlnis teneas quõ dignã te putas nr̃o ꝓsortio, vade hinc ad pares tuos. Tũc dña vultu verecũdo iclinato capite iuit ad maritatas, Et ille etiã eã ceperũt ꝑbis impetere di, Tu es mulier supba: qz noluisti nobiscũ stare ſz ad ꝑgines ire: ⁊ tanq̃ paupi ⁊ abiecte nõ curauerũt locũ dare. Vñ cogitauit btã ꝑgo q̃ si iret ad viduas ille eã magis refutaret eo q̃ nõdum erat vidua ta: ⁊ idcirco patiẽtissime ferẽs nec verbũ p ꝑbo dans iuit cũ sũma bũllitate et posuit se in vltimo loco tẽpli p⁹ oẽs mlieres O bũllitas bñdicte ꝑginis. o patiẽtia ei⁹ in exemplũ oĩby data, ecce regina celi cũ sit super oẽs mlieres bñdicta stat vltimo loco q̃si ad ꝓsortiũ mlieꝝ idigna. Interea Zacharias põtifex ipi⁹ baptiste Johis pat̃ de sanctuario exiens ⁊ videẽs btãm ꝑginẽ stare sequestratã cũ filio repletꝰ ẽ spũsctõ coguitq; ipam eẽ virginẽ matrẽ dei ⁊ hoĩs. Et statim cepit xp̃m filiũ ei⁹ publica voce ꝓfiteri. Accipiens q̃z manũ btẽ ꝑginis duxit eã ad locũ dignissimũ in ꝓsortiũ ꝑginũ ꝓtestans ⁊ dĩ. Quoniã hec ē ꝑgo ꝑginũ de q̃ ꝓphauit Esa. ca. vij. Ecce inq̃t ꝑgo ꝓcipiet ⁊ pariet filiuꝝ Et h̃ ei⁹ nat⁹ ē vere saluator isrl̃, de⁹ ⁊ hõ redẽptor mũdi. vñ oẽs mirabant̃. Et stetit in illo loco honoratissimo btã ꝑgo vsq; ad tẽpus oblatõis sui filij. Et tandẽ iste Zachari as pontifex ꝑ isto testimonio facto de xp̃o a iudeis interfect⁹ est, iuxta illud Math. xxiij Vsq; ad sanguinẽ Zacharie filij barachie quẽ occidist̃ inter templũ ⁊ altare. Hec ſm Origenẽ. Scõo q̃z claret in reuelatõe facta Symeoni, Legit̃ em̃ in glosis biblie sic etiã refert Egesippus in li, de supplemẽto cuã gelice ꝑitatis. q̃ Symeon iste erat rabbi. i. magister inter iudeos. Qui cũ Esaiã interꝑtaret̃ ⁊ ad id ꝑbuꝝ glosandũ pueniſſet. Ecce ꝑgo ꝓcipiet ⁊ pariet ⁊c. Visum ē sibi h̃ fore impossibile vnde dixit iniuriã factam fuisse Esaie, eo q̃ vicio scꝑtoꝝ tale vaticiniũ esset corruptũ scribẽtes i hebreo halma ꝑ alma. id ē virgo ꝑ iuuencula, iõ delcuit h̃. Vnde facto aureas lr̃as isto sensu scꝑtas miraculose repit. Tunq; illo itez deleto tercia vice id factũ fuisset: mirans ⁊ stupens p⁹essus ē somno ⁊ obdormiuit ⁊ surgens repit sicut ⁊ p⁹ius aureis litteris conscriptam ꝓphetiaz. stupens aũt oratiõi se dedit. Vox quoq; responsum a spũsancto accepit: nõ visuruꝝ se mortem nisi videret xp̃m dñi de virgĩe natum: qõ hodie est impletum. Vnde patz q̃ beata virgo hec oĩa aduertens plurimuꝝ gaudebat. Sextum gaudium habuit de miranda gratie redundatõe, qz vicz ipa mediante multiplex gratia redundauit in sanctum Symeonem a dño christo, ſm magistrum Bartho. de pis. lib. cõformitatũ. Prima quidẽ quia a peccati macula si qua inerat vel infuisset xp̃us eum purgauit ⁊ forte in gratia confirmauit et gratum exhibuit ꝑ pter quod dicitur in euãgelio q̃ accipiens ihm in vlnas bñdixit deũ, s. ꝑ accepto bñficio, Scõa gr̃a qz eũ sctificauit ⁊ gubnauit.

lō eū dn̄m vocat di. Nūc dimittis ser.tu.do. zc. Tercia gra qz ei⁹ desideriū q̄tauit: appetebat eū videre z vidit: iō ait. Quia viderūt ocu.m.sa.tu. Quarta qz eā illumīauit vt intelligeret ei⁹ diuītatē z p eū oīm fidelīū fiē dam salutē. vñ ait. Lumē ad re.gē. z glo. plebis tue ysr. Gaudebat itaq; btā ꝟgo de gre in eū redūdatōe: sciēdo q ipa eēt ꝟstituta vt sit mr̄ gre. sic canit eccl̄ia p quā redūdaret gra ī oēs: atq; miscōia dei Septimū gaudiū de xpi venerāda susceptōe. Que ei mr̄ nō congaudet sup filij bonoratōe cū scptū sit Eccl̄i. xxv. Dō iocūdat in filijs. Et ster eiusdē. iij. ca. Honorat pens ī filijs. Maximuz g fuit marie gaudiū qñ videbat suū natū tāta dilectōe amplexari venerari z genuflexo vt deum adorari: z laude diuīa ꝟfiteri a Symeone et Anna. vt testat euāgeliū. Circa h̄ q̄p pie ꝟtēplari possum⁹: qm̄ sic etiaz docet Aug. in ſmōe hodierni festi sctūs Symeō cū esset ml'tū annosus vtpote plusq; cētū annoz. sic dr in li. de infantia saluatoris. Et foret spūsctō plen⁹ sūmo dēsiderio rogabat deum in orōnib⁹ ꝟtinuis cū gemitib⁹ p generꝫ hūani redemptōe quā expectabat. Et qz respōsuz accepat a spūsctō nō visuꝝ se mortez nisi p̄us videret xp̄m dn̄i vt postea cū gaudio annūciaret p̄ūb⁹ in lymbū descēdēdo p mortē. Hac igr̄ die maiori pfusus solita dulcedine spūsscti cepit dicere. O de⁹ Abraam q̄diu durabo q̄diu veniet illa filij tui sacra natiuitas: vt videre merear xp̄m quē ꝟcupisco: ip̄m amplexari valeā z oscularī: q̄tin⁹ letus moriar z p̄ūb⁹ gaudiū in lymbo adducā nūciādo. O q̄diu morar ī hac vita: beu mihi qz incolat⁹ me⁹ plōgat⁹ ē. O miserēre dissime de⁹ miſere iā nūc generi hūano: tā diu in carcere detēto: tamdiu e celo excluso: mitte nūc filiū tuū z redime nos in salutari tuo. Cūq; talit orāret. ecce spūsctūs ei reuelauit d. Surge vade cito ad fores tēpli. En adest fili⁹ dei incarnat⁹ q̄ tenet in vlnis matris ꝟginis. Hor festin⁹ accurrit feruore diuino plen⁹ z videns diuinū splēdorē irradiātē de facie xp̄i z mr̄is ei⁹ Marie ſm Hiero. agnouit hūc fore. Hor q̄z infusus abūdāti spūsctō cecidit. pn⁹ ī terrā z adorauit bn̄dicēdo deū. Supplicit q̄z a btā ꝟgine petiuit vt ꝟcederet sibi ī vlnas accipe xp̄m quē acceptū sctūs senex O q̄nta cordis deuotione. O q̄nta suauitate lachrymarū q̄z dulci imbre amplexabat: oscl'abat: stringebat ad pect⁹: vociferabat et laudes reddebat deo. Quis explicabit hec q̄so. Hz o bone senex q̄d sic agis nisi qz h̄ tibi xp̄s h̄ dulcis redēptor h̄ de⁹ tu⁹ et saluator. Hec videns maria gaudebat. Octauū deniq; gaudiū habuit maria de mirabiliū futuroꝝ ꝟphatōe. qz cū hec ageret. Ecce cepit Symeō ꝟphare de xp̄o z ei⁹ mr̄e futura di. Ecce h̄ posit⁹ ē in ruinaz z in resurrectōez ml'toz in isrl'. malis q̄dē in ruinā dānatōis. Hz bonis z electis in resurrectionē etne btitudis. seq̄t. Et in signū cui ꝟtradicet. s.a iudeis: infidelib⁹: z hereticis ac malis xp̄ianis. seq̄t. Et tuā ip̄i⁹ aiam ptrās. gla. scz in xp̄i passione. licz itaq; p̄nūciabat marie dolor cōpassiōis: tñ gaudebat de bu mani generis redēptōe z taliū auditōe nouorum.

Capitulū. III.

Tercio q̄ternario describūt alia gaudia marie. vñ ad p̄missa ꝟtinuādo.

Nonū gaudiū fuit ei de Symeōis bn̄dictōe. vt em̄ testat euāgeliū sctūs Symeon tūc bn̄dixit Marie z Joseph. Hz q̄libn̄dictōe nō expmit. duota tñ mēs p̄t plura ꝟtēplari vt dixerit. Bn̄dicta tu ī mlieribus q̄ ꝟginū ꝟgo angelorꝝ dña z oīm regina fieri meruisti. bn̄dicta filia tu a dño qz p te fructū vite etne cōicauim⁹ z silia. Hz di. quō maria q̄ fuit sup oēs sctā a Symeōe debuit bn̄dici. Rñdet ſm Ly. q h̄ fuit xp̄t officiū sacerdotale ei⁹ ad qđ spectat bn̄dicere pl'o z iō Symeō bn̄dicere habuit mariā. Decimū gaudiū habuit de filij gl'ificatōne. s. p Symeonē facta et declarata: qz cū Symeon dn̄m ih̄z teneret ī vlnis: cepit cogitare qz de⁹ magn⁹ ē q̄ se tātū exinanuit vt puul⁹ fieret xp̄t nos: q̄ portat oīa ꝟbo ꝟtutis sue: quez oēs p̄riarche z ꝟphe desiderauerunt. Cepit etiā cogitare q̄z acerbā mortē a pl'o iudaico esset passur⁹ p redēptōe generis hūani. Jō et spū ꝟphico p̄dixit mr̄i sue passionē xp̄i z cōpassionē ip̄i⁹ sue mr̄is. Hec p̄nosces z cogitās magis cepit feruere amore erga deū xp̄z q̄ digt⁹ eēt tāta pati p nr̄a liberatiōe. Et iō inamplex⁹ ruēs puuli ih̄u: bn̄dixit deū z gl'ificauit dei filiū ih̄z di. Nūc dimittis seruū tuū dñe ſm ꝟbuz tuū ī pacez. In q̄ q̄dē cāticolaudat xp̄m q̄drupl'r. Primo q ipse est pax in celis z in terris. Jō dicit. Nūc dimittis. zc. in pace. Scōo q ipse est sal⁹ mūdi. vñ dicit Quia vi.o.m.sa.s. Tercio q ipe ē vex lumē

illuminās totū mūdū, vñ subdit, Qō pasti
añ fa,o,po. Lumē ad re,gē, Quarto q ipse
sit glia oīm electoz in patria, vñ subdit, Et
gliam ple,t,is. Vñ plurimū de his gaude-
bat maria ꝓferēs in corde suo ꝛc. Unde
cimū gaudiū de anne ꝓfessiōe facta de xpo
qz vt notat euāgeliū scrā Anna vidua vsq
ad annos,lxxxiiij, q de tēplo nō discedebat
orōnib ꝫ ieiunijs deseruiēs deo, Hec sup-
uenit ipsa hora nō a casu sz diuīa inspiratio
ne ꝫ reuelatōe ꝫ Ly, Et ꝓfitebaf dño, s, gra
tias agēdo de bñficio incarnatōis cōpleto
ꝫ loqbaf de illo oīb q expectabāt redēptio-
nē israel scz cūctis corā annūciādo hūc ihm
natū esse redēptorē fm qō Ly, exponit, Vñ
pie credit qz talia vel sīlia verba dixerit ge-
nuflexo adorādo xpm ꝫ in amplexꝰ suscipiē
do (vt etiā de semie Dauid dictū ē) Benedi
ctus inqt deꝰ israel qz visitauit ꝫ fecit redēptio
nē plebis sue, Bñdictꝰ q dedit mihi videre
xpm suū: quē oēs ꝓphe desideraverūt, No-
uerit g oīs israel qm testioniū phibeo: qz hec
est ego mr vaticinio Esa. pdicta cū q in tē-
plo ꝓuersata āgelorꝫ eā visitātiū qtidie ꝓsola
tionē verā sum exꝑta, Hec est q ego ꝓcepit
ego pepit, Et h est elꝰ natꝰ verus deꝰ quē cō
fiteor et testificor oīb q expectāt redēptionē
israel, O qnto puto gaudio tūc resalutasse be
tā mariā ginē honestissimā dī, Bñfaciat
vob, i, Symeōi ꝫ Anne: deꝰ et filꝰ inquam
meus p h saluifico testimonio ꝛc. Duode
cimū gaudiū de sctoꝝ patrū cōgratulatōne
scz ex Symeōis annūciatōe, Pie nēpe ꝓtē
plari possumꝰ: qz cū oēs pīes in tenebrosо
carcere infernali lugerēt. ecce Symeō dece
dēs p mortē gaudiū eis annūciauit dī, Ue
re sciatis qz natꝰ ē saluatoꝛ xps deꝰ quē vidi
ꝫ i vlnas suscepī ꝺ ginis mr̄is gremio: quē
tādiu viuēs in mūdo expectaui: ꝫ mortē eiꝰ
q redēpturi sumꝰ pnūciaui Tūc oēs cū gau
dio leuātes vocē dixerūt, Bñdictꝰ dñs deꝰ
patrū nr̄oꝝ ꝫ laudabil ꝫ gliosus i secla. Et
itez. Suscepimꝰ deꝰ misericordiam tuā i medio
tēpli tui, vñ eccl̄ia h mō inchoat hodie mis-
sam. Et p sig h letitie ꝓcessionē agit cū cere
is ardētib ꝓcerat: in q qdē sūt tria, s, Cera
q significat carnē xpi de ginе sumptaz sic
cera de apib sine cōmixtiōe nascit, Ite inte
rioz licin significat xpi aiam cādidā, Et lu-
cēs ardoꝝ xpi diuītatē: qtin significet qz sic
p oīm sctoꝝ letitia xps gestatꝰ ē hodie ma-
nib in tēplū: ita ꝫ nos p gram xpm gestemꝰ
in mēte sic ꝫ figuralit gestamꝰ i cādele signifi
catōe, Ad id legit miraculū in cōi legēda,
qd qdā matrona deuota btē marie cū i festo
purificatōis nō posset audire missam eo qd
paupata ad ecclīaz nō habet qb iret vestimē
tis, Nā oīa erogauerat ad honorē b, marie
dolēs in camera sua orōni se dedit, ꝫ in exta
si vidit se eē in ecclīa pulcherrima: vbi tur-
ba sctoꝝ mlta, et ceperūt missaz solēnisare, p
honore et gaudio hꝰ festiuitat, videbat etiā
qdā maxima facē cādelaz tenere et distribu
ere vnicuiqz et ipi matrone vnā cādelā ꝺdit
quā libētissime accepit, cūqz oēs ad offerto
riū offerrēt: ista nō obtulit, Vñ ginū regi
na maria assistēs p nūciū pcepit vt offerat,
ꝑmoqz scdo et tercio mādato renuēte, misit
angelū vt violēter ab ea auferret cereū ꝫ of
ferret: eo qd videbat nō pcedere sacerdotē i
missa nisi offerret, Cūqz angelo cape cereū
volēte: et illa matrona resistēte: bīcinde ꝓcer
tādo cerꝰ frāgeret ps augelo et altera medi
etas matrone remānsit, Illa ad se redīt et ce
reū in manu repit fractū, vñ admirādo ipz
reseruauit: et factū ē vt ipo oēs infirmi q tā-
gebant curabāt ad laudē marie, O itaqz fi-
delis ania gaude in xpo ihu, p hac solēnita
te et redde grates deo et marie Amen.

¶ Pars scda tercij libri ꝺ doloris gladio ꝫ
martyrio btē ginis marie.

QUiersi popu-
li attēdite et videte dolorē meuz.
Verba sūt Hiere. Treñ. j. ca, et
accipiunt in ꝓsona marie dicta
qb nos inuitat et admonet ipsa ego pīssi-
ma ad recogitādū dolorē quē habuit sup fi
lio suo cōpatiēdo. Contēplemur g pie: quō
ego maria vultu mesto: facie squalida: gla-
dio doloris i corde trāsfixa: voce qrula et fle
bili iuxta crucē xpi stās dic, O vniersi ppli
scz xpiani: qs filꝰ meꝰ ꝑdilectꝰ ihs tātū ama
uit: vt p vra redēptōe mori tā acerba morte
elegerit, Attēdite et videte dolorē meū p ve
rā cōpassionē. O pncipes ꝫ dñi terraz plā
gite mecū sup filiū q ē dñs dñantū int vili
simos latrōes crucifixū, O gines, o vidue
o ꝓlugate, o senes, o puuli, o vniersi ppli at
tēdite et lugete mecū sup bēignissimū dñm
nr̄m ihz moriētē, O mr̄es q filios genuistis vi
dete dolo, me, qz filiū meū vnicū solaciū coz

dis mei quē de spūsctō ꝯcepi vex deū t ho
minē virgo pepi et ꝑgineo lacte alui: video
cruci affixum:laceratū:cruentatū. Ecce iaz
impletū est in me illud vaticiniū Symeōis
Tuā aiam ptrans,gla. His ac silibus ver
bis virgo bñdicta cordis nr̄i duriciē emol
lit t penetrat vt ad ei⁹ dolores attendamus
De his ḡ doloribꝫ locuturi ad pñs tria my
steria notabimus. (tudine.
Primū mysteriū de doloris marie habi
Scōm mysteriū de ei⁹ magnitudine.
Tercīū de ei⁹ aureole beatitudine.

Articul⁹ ꝑm⁹ quō habuit btā maria cōi
catū dolorē passiōis xp̄i t hūc mixtū gaudio

Primū mitseri

Pum de habitudie doloris Ma
rie: vbi tres q̄stiones occurrunt
Prima vtrū dolor passionis xp̄i
fuerit cōicat⁹ btē ꝑgini. Hec q̄stio q̄rit vtrū
btā virgo habuit passionē t dolorē ex cō
passiōe patiētis xp̄i. Et arguere potes q⁹ qz
Esa,lxiij.scptū est, Torcular calcaui solus
id ē tormēta sustinui sol⁹. Itē docet expien
tia:qz scti viri t deuoti maximā dulcedinē
cordis hauriūt in xp̄i passione q̄nto sunt in
maiori gr̄a,ḡ btā virgo q̄ fuit gr̄a plena ha
buit maximā dulcedinē in eadē passiōe: t p
ꝯsequēs nō dolorez, Incōtrariū est cōis
sentētia catholicoz. Rñdendo ḡ ponit ꝯclu
sio q⁹ btā maria in filij passiōe habuit cōica
tū maximū dolorē ex cōpassiōe. Et ꝓbatur
triplr. Primo autoritate scpture Lu.ij. Tu
am ipi⁹ aiam ptrans,gla.tc̄. Scdo ꝓbat
doctoz attestatōe. Nā Damas. dicit q⁹ btā
maria dolores q̄s effugit piens t moriens
hos sustinuit cōpatiens. Et Bern̄. dicit eaz
longe plusq̄ martyrē ex illo dolore,vt infra
patebit. Multi q̄z alij doct,id testant, de q̄
bus ptereo ad pñs. Tercio ꝓbat ex rō
ne. Nā ꝑm Alber,sup missus ē,ca.ccj. Pat
misericordiaz de⁹ voluit mr̄i miscōie marie
opus sūme miscōie,i,passionē doloris cōi
care pluribꝫ rōnibꝫ. Primo vt dare possit
ei pmiū passiōis,i,martyrij gl̄iam. Scdo
vt sup oēs eā ptic̄ipē faceret bñficij redēpti
onis: q̄tin⁹ sicut fuit maria adiutrix nr̄e re
demptōis carnē dando xp̄o deo, ita esset ad
iutrix passiōis q̄ redēpti sum⁹. t sic fieret mē
oīm p recreationē. Tercio vt sicut tot⁹ mū
dus obligat deo p suā passionē, ita obliga
ret dñe oīm p cōpassionē. Ad pmā ḡ ob
iectionē rñdet ꝑm Alber. ca. ccxcij. sup mis
sus est. Et ꝯcor. Alco. de ly. q⁹ illa autori
tas Esa. Torcular calcaui sol⁹: nō excludit
btām virginē q̄n torcular passionis sustinu
erit cū xp̄o,qz subdit. Et de gētibꝫ nō est vir
mecū: vt excludat viros t oīes alios p̄ter
Mariā. Ad scōm rñdet q⁹ licet passio xp̄i
recogitata dulcedinē ingerat sctis q̄ntū ad
rōnē nō tñ q̄ntū ad sensualitatē. et sic Ma
ria dolorē habuit in sensualitate ex affectu
materno. Itē ex q̄ fundamētū t radix oīs
gr̄e ac meriti est dolor corpalis et cordialis
Jhu. Tñ nō est dubiū q⁹ sicut dulcedo sic
q̄q̄z t dolor passionis ihu in mentes hūa
nas ex influētia spūsctī infundit q̄nto mēs
hoīs est magis depurata a pctis et mag⁹ di
latata dei amore. Et qz hec puritas et dila
tatio sūme fuerūt ī maria q̄ libere ac sine ali
qua rebellione recepit spūsctī influxus. Jō
ipaz de⁹ sicut sup oēs replenerat ihu dulco
ribꝫ:ita sup oēs ī passione replenit ihu dolo
ribꝫ:adeo q⁹ nlla creatura mr̄nali statui nō
erecta capē potuit: vt sic sūme cōpassiōis ac
lamētatōis sacrificiū maria ḃo offerret gra
tissimū. et sic patz. Scda q̄stio vtrū bea
ta maria habuit in passione xp̄i aliqd gau
diū mixtū cū dolore vel aliquā dulcoz̄sita
tē admixtā. Rñdet ꝑm Alber. vbi sup. con
cor. Alexā. de hal. in. iij. ꝓte sū. q. xvj. in solu
tione argumētoz. necnō Alco. de ly. iij. sup
sentētiaz di. xvj. q⁹ sic dñs ihs ī passiōe sua
habuit sūmū gaudiū: et cū h̄ sūmū dolorez
Ita t btā ꝑgo vtrūq̄ habuit sibi cōicatuz.
Nā si xps cōicasset mr̄i altex tm̄mō nō fu
isset equū ꝯsortiū, Do⁹ aūt ꝑitas oñdit ex oī
bus ad q̄ stat⁹ ꝑginis ꝑt compari Et ꝑmo
q̄ ad deū cui⁹ volūtati btā maria sūme ꝯfor
mata erat ī volūtate, sic ḡ sitiebat passionez
xp̄i eē a deo volitā t ad diuinū honorē:ita t
ipa acceptā hēbat. Scdo q̄ ad filiū q⁹ p sa
lute hoīm mortē sitiebat, vñ Lu.xij. di. Ego
habeo baptismo sc̄z passionis baptisari et
quō coartoz vt pficiā illud, ḡ seq̄t q⁹ t mēs
marie istud desiderauit. Tercio q̄ ad ꝓxi
mos qz sciebat totū gen⁹ hūanū p xp̄i passi
onē redimi:et sctos p̄res de lymbo liberari:
angelozūq̄ repationē fieri: t hoīes p recor
dationē passiōis xp̄i ad amoris diuī deside
riū inflāmari tc̄. Quarto q̄ ad ipaz mortē
t passiōis dolorē:qz scti pleni gr̄a dī amore

passiõis xpi se morti ⁊ oĩi pene libẽtissime tradebãt. imo ⁊ matres ꝓpter xpi amorẽ ꝓ prios filios ad occisionẽ duci gaudebãt vt claret in mltis martyrib⁹, ꝑ maria mlto magis cũ esset gratie ⁊ charitat⁹ iproportionabiliter ampliorꝭ ꝑ cũctis habuit sũmũ gaudiũ ⁊ suauitatẽ deuoti amoris in xpi passione. Tercia q̃stio incidit quõ sũmũ gaudium amor q̃z dulcissim⁹ potuit sil' esse cũ sũmo dolore in aĩa btẽ Marie cũ hec sint cõtraria q̃ se nõ cõpatiunt⁹, vt ptz. ij. pierme.

Ad qõ rñdet q̃ vt dicũt Alber. ⁊ Alexã. de hal'. atq; Ly. vbi supꝛ. q̃ ista ꝛia. i. dolor ⁊ gaudiũ nõ fuerũt ſm idẽ. qz dolor fuit in ania ꝑginis ac cõpassio naturalis ⁊ mĩnalis affectõis: q̃ ſm sensualitatẽ sũmũ dolorẽ faciebat de morte filij sustinere ſz in supiori pte rõnis erat cõgratulatio ⁊ delectatio de hois redẽptione ⁊ alijs vtilitatib⁹ puenientibus, ⁊ sic possunt sil' esse hec duo, s. dolor et gaudiũ ſm diuersas ptes, i. ſm sensualẽ naturã ⁊ rõnalẽ. qz vnũ ẽ materia ⁊ via ad alterũ, sic ⁊ xps dñs ſm ptẽ supiorẽ rõnis: qua erat cõprehẽsor gaudebat de passione, ⁊ tñ ſm ptem inferiorẽ dolebat et patiebat', ⁊ sic patz. Dicã ꝑ cũ Bernñ. in medita. O mirabilis censure cõditio, excessit iniqu⁹ ⁊ vapulat iustus, deliqt hõ re⁹ et occidit' ꝓ eo hõ deus flet et lamẽtat' innocẽtissima ꝑgo mr ei⁹. O dulcissime ihu. O benignissima maria virgo q̃d cõmisistis q̃ tãto cruciatui: tot ⁊ tãtꝭ afflictõib⁹ addicti estis: nos sum⁹ q̃ peccauim⁹: nos q̃ iniuste egim⁹: ⁊ tu innocẽtissima ꝑgo cũ vnico nato ꝓ nobis doletis ⁊ affligiminí. O pctõr vide quõ patiũt' ⁊ flent ꝓ te Jhs et Maria. Cur ꝑ tu ferreũ cor nõ cõmoueris nõ fles ꝓ teipo: ania ꝑginis vulnerat' dolore: ⁊ tu durus resistis ⁊c. Luge cuz Maria ploza et fle sup peccata. Btũ em. q̃ lugent qm̃ ipi ꝛsolabunt⁹.

¶ Articul⁹ scõus q̃ magnitudo doloris et martyrij acerbitas i btã ꝑgine Maria ostẽdit' ex duodecim causis subscriptis.

SEcũdũ misterium de magnitudine doloris bñdicte ꝑginis, que nãq; exprimere lingua vel q̃s intellect⁹ capere sufficit q̃tus et q̃s indicibilis fuit dolor in corde bñdicte ꝑginis sup passione et morte dilectissimi filij sui, licz q̃dã abyssum ei⁹ doloris comꝓhendere neq̃am⁹: vt tñ ꝓ modulo nostro aliq̃d de eo haurire valeam⁹ q̃ saltez ad cõpassionẽ moueamur Aduertendũ q̃. xij. causas possum⁹ assignare ex q̃bꝫ dolor ꝑginis magnus fuisse compit'. vt sic ipa gl'iosissima virgo corona. xij. stellaꝝ gl'iatur ita ei⁹ dolor ⁊ martyriũ. xij. magnalijs ꝑluceat ad eiusdẽ virginis gl'iam sempiternam Et diuidunt' iste cause. xij. in tres q̃ternarios: vt patebit intuenti.

¶ Primus quaternarius.
Primus martyrij nouitas.
Scõs sufferendi diuturnitas.
Tercius passi ꝓinquitas.
Quartus ablati sublimitas.

¶ Secundus quaternarius.
Primus totalis affectio.
Scõs diuinalis repletio.
Tercius singularis ꝓelectio.
Quartus doloris reuerberatio.

¶ Tercius quaternarius.
Primus dilecti ꝓsentia.
Scõs adiutorij carentia.
Tercius iuuandi impotẽtia.
Quartus facti ignominia.

Pro ꝓmo itaq; q̃ternario dixi q̃ ꝓma causa magnitudis doloris btẽ ꝑginis est martyrij nouitas. nã de⁹ q̃cq̃d opabat' in ꝑgine nouum erat. iuxta illud Hiere. xxxj. Nouũ faciet dñs sup terrã. femia circũdabit vir. Et iõ voluit de⁹ vt sicut ei⁹ mater dilectissima erat virgo ꝑginũ nouo ⁊ inaudito mõ cõcipiendi: ita esset martyr martyꝝ oẽs exceden do sctõs nouo genere martyrij. Nonũ aũt genus martyrij fuit virgo passa. Primo q̃ alij martyres passi sunt in corpe: ipa ꝑ o ania ⁊ corde Lu. ij. Tuã aĩam ptrãs. ⁊c. i. pfecte trãsibit Scõ q̃ alij martyres sic patiebãt' vt dolor carnis excederet dolorẽ mẽtis. imo in mẽte nõ habuerũt dolorẽ ſz ꝛsolatõe interiori refrigerabant'. iuxta illud ps Prouidebã dñm in ꝛspectu meo ⁊c. ꝓpter hoc letatũ est cor meũ. In bñdicta aũt ꝑgine dolor cõpassionis excedebat oẽm dolorẽ carnis. Unñ Bernñ. Loge eã plus q̃z martyrẽ ꝓ dicam⁹ nõ imerito. in q̃ sensum carnis excessit cõpassiõis affect⁹ cũ ei⁹ aĩam ptrãs. passionis gla. Tercio qz alij martyres vulnerabant' et torq̃bant' in ꝓpria carne tm. btã virgo aũt cruciabat' ⁊ vulnerabat' ac torq̃bat' in plibus, qz Primo in carne filij sui ab ea

sumpta quã videbat lacerarí: vulnerarí: ꝛ ꝓ singula mẽbra passiõe repleri Esa. j. A planta pedis vsq; ad verticẽ nõ erat ī eo sanitas Scõo q̃z in aníã ꝓpria ꝛ corde. Gladi⁹ siq; dẽ passiõis q̃ ptrãsiuit mẽbra xpi ptransiuit ꝓ cõpassionẽ aĩam ꝑginis. Tercio q̃z torq̃bak etiã in carne ꝓpria dñ ex anía vis doloris redũdabat in corp⁹, qm̃ ſm Aristo. ij. de aĩa. Anía nullã bz opationẽ quã nõ cõicet corpi. Vñ Aug. dicit. Illa q̃ppe pia mr̃ immani dolore eiulãs pectora delicata ꝓtũdẽs ita ipa viscera ceteraq; fatigauerat membra vt lã deficiẽs ad xpi sun⁹ vix potuerit puenire. Vñ etiã scrã⁹ mulier⁹ manib⁹ sustentata fuit, ꝛ ad sepulchr⁹ xpi venire neq̃uit cũ ipis scz in die dñice resurrectõis ꝛc. Die nãq; credo q⁹ ipa ꝓ dolore mortua fuisset ꝛ cor eius scissum si spũsctí virt⁹ eã nõ ꝓseruasset miro mõ. ꝛ sic patz intẽsitas doloris. Scõa cã sufferẽdi diuturnitas. Credik em̃ q⁹ ipsa toto tpe vite sue passa ꝛ cõpassa fuerit cũ sciret legez ꝛ ꝓphas in q̃b⁹ oĩa mysteria ad xpi incarnationẽ ꝛ passionẽ ꝓtinebank, ꝑcipue añt passa ẽ a tpe illo q̃ Symeonẽ ꝓphetãtez audiuit. Tuã ipi⁹ inq̃t aĩam ptrãs. gla. Oia q̃ppe pnũciata a sctis credidit certissime implenda. Propterea ꝛ Ambro. exponẽs verbũ pdictũ dicit sic. Gladi⁹ iste ẽ gladi⁹ diuĩ verbi. De q̃ ap'ls Ad hebreo. iiij. Viu⁹ inq̃t est sermo dei ꝛ efficax ꝛ penetrabilior oĩ gladio ancipite. Istũ gladiũ cor ꝛ aníã ꝑginis ꝓfũ de imersum habuit, q⁹ dei mysteria ceteris ꝓfundius penetrauit. ꝛ ꝑba dei de xpi passione ac ceteris opib⁹ sp in corde medullitus portauit Lu. ij. Maria ꝓseruabat oĩa ꝑba hec ꝓfe. in cor. O q̃nto desiderio gl'iosa virgo dei filiũ nascitur⁹ ꝛ passur⁹ in diuĩs legebas libris: fide intuebaris: lachrymãtib⁹ deflebas oculis: cõpatiebar̃ medullis cordis ꝛ ex amore intimo osculabar̃ labijs ꝑginis, vt dicere possis illud ps. Defecit in salutare tuũ aníã mea. Defecerunt oculi mei, s. ꝑ lachrymis. ꝛ illud Lañ. Filie hierlm. nũ. dile, q⁹ amo. langueo, languor q̃si long⁹ amor.

Tercia cã passi, ꝓpinq̃tas. nã q̃nto q⁹ est ꝓpinquior ꝛ ꝓiũctior alicui tãto magis dolet de ip⁹ pena. sz Maria sup oẽs erat xpo ꝓiũcta, ꝓpinq̃tate triplici. Primo q̃dez naturali qua mater vnit filio, q⁹ caro xpi fuit formata de purissimo sanguine ꝑginis. vt dic̃ Damas. Scõo sacramẽtali q̃ aĩa xpiani de sponsak xpo Osee. ij. Sponsabo te mihi in fide. Tercio ꝓpinq̃tate spũali q̃ aĩa ꝓiungitur deo. j. Chor. vj. Qui adheret deo vnus spũs fit cũ eo ꝛ ꝫ fit ꝑ gr̃am ꝛ charitatẽ. Videẽs g̃ maria filiũ torq̃ri ꝛ carnẽ ei⁹ crudelit̃ laniari ac sanguinẽ ꝑciosuz abũdãter effundi dissecabak in corde: vidẽs eũ in aníã ꝓtristari ꝛ lachrymari: vulnerabak ei⁹ aníã. et a lachrymis ꝓtinere se neq̃bat. Deniq; videẽs diuitatẽ tractari tã ignomiose lacerabak ei⁹ spũs ꝑ dolore cõpassionis, vñ dicere poterat illud Treñ. j. O vos oẽs q̃ trãsitis ꝑ viã attẽdite ꝛ videte si est dolor silis sicut dolor me⁹. Quarta cã ablati sublimitas. Quanto nãq; ab aliq̃ auferk magz carũ ꝛ amatum bonũ tãto maiorẽ ille bz dolorẽ de ablatiõe sz qm̃ auferebak a ꝑgine ihu vita quã sume amabat ꝛ plusq; se charã habebat. vñ ipaz amittẽdo reputabat oñe bonũ: oñe solatium: oẽm denicz thesaur⁹ se amisse. Et reuera q̃ amittit ih̃m oĩa bona amittit, vt dic̃ au tor li. de interna ꝙuersatiõe. Sine inq̃t iesu nil habes boni. cũ iesu diues es ꝛ oĩa habes ip̃z amittes oĩa amisisti ꝛc. Cũ igit̃ nũq; alí cui matri potuit eẽ talis fili⁹: nũq; tãta charitas ad filiũ. Ipa nẽpe ꝑgo maria sciebat q̃ lis sup oẽs esset su⁹ fili⁹, q⁹ deus ꝛ hõ ꝛ q⁹ de spũsctõ ꝓcep⁹ vita innocẽtissim⁹: ꝑbo dulcissim⁹: aspectu iocũdo suauissim⁹: vtpote ī quẽ angeli desiderãt ꝓspicere, j. Pet. j. Et iõ q̃nto nouit clari⁹ dilexit teneri⁹ ꝛ vulnerata est ꝓfundi⁹. Hũc dolorẽ Bern̄. tractatu de cõpassiõe ꝑginis. ꝛ Anſ. ꝓsequunt dicẽtes in ꝓsona marie. Aspiciebã dñm ꝛ filiũ meũ in cruce pendẽtẽ ꝛ morte turpissima morientẽ: ꝛ tãto dolore vexabar ī mẽte q⁹ nõ possuz explicare sermone: manabat sanguis ligno manib⁹ pedibusq; ꝓfixis: de vultu ei⁹ efluxerat pulchritudo oĩs q̃ tñ erat speciosus ꝑ hoim filijs, q⁹ iniquo⁹ erat fedatus sputis. Iste erat dolor mihi maxim⁹ q⁹ videbã me deseri ab ipo quẽ virgo ꝓcepera ꝛ genuerã nec superat ali⁹, q⁹ mihi erat vnic⁹: videbaz mori quẽ dilexit aníã mea, ꝛ tota liquefiebã ꝑ doloris angustia: dabã gemit⁹ et suspiria: flebã dicẽdo ꝛ plorabam ꝓ ꝑba talia. O fili chare, o benigne nate, o amor vnice fili dulcissime: da mori tecũ ꝛ ne derelinquas me. Nil mihi dulci⁹ vere q̃z tecũ mori amplexata cruce. Et nil amarius certe q̃z viuere sine te. Tu mihi pater, tu mihi fili⁹, tu mihi spõ

i

sus.tu mihi thesaur⁹,tu mihi gaudiū.tu mihi oīe bonū. Hūc ozbor pie:viduor sponsor:desolor,ple:oīa pdo vno pdito te. Hec t plā tlia vbi s,t ouoti ꝓtēplatores dicūt tē.

Capitulum.II.

Oro scdo q̄ternario ꝑma et in ordie ad pmissa. Quinta cā magnitudinis doloris btē ꝟginis est totalis affectio. In alijs em̄ natis affect⁹ matern⁹ nō est totalis sz ptialis.qz est cū viro ptícipat⁹. Extq̄ em̄ ocepti sunt ex viro t mliere germanitatis dilectio ptitur ad virū t mulierē,sed quoniā btā virgo sine viro cōcepit xp̄m. iō toti⁹ germanitatis dilectio in ipa sola includitur t terminat. vñ ipa totali dilectione filium suū dilexit t p ꝓsequēs totali dolore tenebat cū filiū amisit in passione. alie ꝟo matres sicut ptialis germanitatis dilectiōe diligūt natos:ita vnico tm̄ vel ptiali dolore dolent de eor amissiōe,t sic in btā virgine duplo excessit naturalis dolor aliar matrū dolores. Proinde Bern̄,sup cāti,dicit. Est sagitta electa amor xp̄i que cor ꝟginis ptrāsijt qz nullā pticulam in pectore ꝟginali vacuā reliqt que toto corde dilexit. Hec ille. Secūda vel in ordine sexta causa est gr̄e diuialis repletio. Cū em̄ dolores ihu in aiam influant nō nisi p amorē ipius p quē bō transformari habet in xp̄m, Vñ Hugo de arra sponse dicit. Scio anīa mea qr amor est vita tua t p eū in eius quē amas similitudinem trāsformar⁹. Hec ille. Dz quia amor dei nō est nisi p gr̄am spūsctī: iuxta illud apli Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostr⁹ p spm̄sctm̄,q̄nto g̃ quis maiori gr̄a abūdat tāto in xp̄m maioris amoris gr̄a trāsformatur: t q̄nto mag⁹ trāsformat tāto ei⁹ dolores quos sensit sentit t cū patiēte cōpatit. Sed qm̄ vt dicit Piero,in ser,de assumptōe, Certū p ptes pstatur gr̄a:marie ꝟo se totā infudit plenitudo gr̄e, g̃ t p ꝓsequēs in eam sup oēs se totam infudit plenitudo doloris xp̄i. Preterea Eccī.j. Arenā maris t pluuie guttas q̄s dinumerauit,qz ille solus sz de⁹ marie dolores t gr̄am infusam pōt ponderare q̄ hec nouit. Vnde t Treñ.ij.de ea scribitur Magna est velut mare ꝓtritio tua, Tercia cā est singularis p̄electio qz bñdicta virgo electa erat a deo singulariter sup oēs p̄s. Elegit eam de⁹ et p̄legit eam. Et iō oēs angelos oēs patres sctōs atq̄ oēs apl̄os martyres t ꝓfessores ac ꝟgines p̄cellere debuit dignitate ꝟtuositate gratiositate meritis t p̄mijs. Jō Eccī.xxiij. In plenitudie sctōr⁹ detētio mea. Qd exponēs Bern̄,ait, Bene in plenitudie sctōr⁹ Marie detētio fuit cui nō defuit fides patriarchar⁹: spes ꝓphetar⁹ zelus apl̄or⁹: ꝓstantia martyr⁹: sobrietas cōfessor⁹: castitas ꝟginū: fecūditas ꝓiugator⁹ insup t puritas angelor⁹. Hec ille, Cū igit debuit esse t fuit ꝑfecto oīm excellentissima incōpabiliter ex dignitate mr̄na. idcirco debuit incōpabiliter esse xp̄o dolēti ꝓformis i dolore t cōpassione vt indicibilit maiorem oīb⁹ gr̄am meritū t gl̄iam obtineret. Hic Eccī.j. Altitudinē celi t latitudinē terre t p fundū abyssi q̄s dimēsus est:qz ille solus.s. de⁹ nouit metire altitudinē gl̄ie marie: t latitudinē gr̄e ac pfunditatē doloris. Quarta causa ē doloris reuerberatio, qm̄ vniuersi dolores t tristicie filij sui reuerberabant i anīa bñdicte ꝟginis. Videbat nāq̄ filium vnicū tā diris cruciatib⁹ expositū totaq̄ mēte ꝓuersa erat ad ei⁹ singula vulnera t lesiones. Vñ p singula xp̄i vulnera ipa vulnerabat in anīa. Preterea amorosus ihs sciēs suā p̄dilectā matrē sic in corde fore vulnerata t dolentē sūme ei cōpatiebat t cōdolebat sz t ipa pia mater videns filiū sic de seipa sūme dolētē ex amore intimo illi⁹ dolori cōpatiebat t ꝓdolebat. t sic dolor ei⁹ q̄si duplicatus reuerberabat et ꝓuertebat in se. Vñ cōpletū est in ea illud p̄s. Astitit regina a dext. tu,circū,varieta,s.dolor et angustiar sui filij. Idcirco Aug,ad xp̄m loquēs dicit. Foderis sz o dulcs ihu diris clauis extra:asperius intra ex cōpassiōe ꝟginis mris: tecum hec oīa ptícipātis. Hic t q̄ sup̄ tractatu de ꝟginis cōpassione Bern̄,in glona Marie scribēs dīc. Cū fuissem intuita filiū meū pugnis pcuti:alapis cedi:facie conspui:spinis coronari: t obprobriuz hoīm fieri: cōmota sunt oīa viscera mea t defecit spūs me⁹: tenebar velut emortua t sustētabar q̄ us q̄ quē tū est ad locū vbi crucifixerūt cū añ me t diris clauis affixum leuauerūt in cruce. Ego vidēs eū et ipe vidēs me dolebat pl⁹ de me q̄ de se, vñ t ego tāto dolore vexabar i mēte qr nō possuz explicare fm̄ōe. Et p⁹ pauca dicit:mater sentiebat filij dolores ꝟgo q̄ pepit gladiū patiebat doloris,xp̄i morientis vulnera matris erāt:doloresq̄ mris xp̄i fuerūt: et

dolores nati mris aiaz gladiauerũt, hec ille

// Capitulum. III.

PRo tercio qternario pma z in ordie Mona cã magnitudis doloris btẽ ꝑginis est dilecti pñtia. qm̃ vt scribit Joh. xix. Stabat iuxta crucẽ iesu mater ei⁹. Stabat inquã spõsa amoris: mr̃ saluatoris: z iõ sũme dolebat cũ oculis suis vnicũ sic in pñtia cruciari cernebat. Pl⁹ nãqz q̃libet mr̃ cõdolet de pena filij in pñtia q̃z in absentia. vñ Berñ. i omel. sup euãge. Stabat iuxta crucẽ zc. di. O viscera mr̃na btissima quãta fuit intra vos cõmotio in illo tpe cũ dissecaret oculis videntib⁹ z lacerareť caro illa sacro sctã q̃ intra vos tã dulciter a spiritusctõ est cõpacta. Vere dolor q̃ ab alijs mribꝫ exꝑmit un pñtialib⁹ natoꝝ tormẽtis exterioribꝫ signis et clamoribꝫ pene tot⁹ intrate o felix mr̃ ꝙuersus: viscera tua inenarrabiliť cõmouit. Hã noueras integrũ cor⁹ filij tui egressuz de vtero tuo ꝑginali. z ecce videbas dilaceratũ z ꝙcissuz vulnere sup vuln⁹ man⁹ clauis ꝑfixas cruci: z pedes ꝑforatos ac lat⁹ z sanguinẽ decurrẽtẽ in terrã. Itẽ cõsueueras de ore illo aureo sp celestia z ꝙsolatoria ꝑba audire. Et ecce audis ĩ cruce ꝑ angustia clamãtẽ. De⁹ de⁹ me⁹ zc. vultũ añ radiantẽ diuio radio cernebas: qz expauit exaruit ꝙsput⁹ cruẽtat⁹ zc. Propter ea ipa beata ꝑgo dicere potuit illud Treñ. j. Vide dñe scz de⁹ pi qm̃ tribulor. subuersũ est cor meũ in memetipa: qm̃ amaritudie plena suz. Foris interficit gladi⁹. i. filio illatũ vuln⁹: z domi. i. in corde meo mors silis. mlti eñ gemitus mei in cor meũ merens.

// Scda cã est adiutorij carẽtia: qm̃ videbat q⁹ su⁹ filj⁹ nullũ adiutoriũ hẽbat: nec a pie nec ab angelis nec ab hoib⁹: iõ clamauit in cruce. De⁹ deus me⁹ vt qd dereliqsti me. O q̃ntũ dolorẽ cor ꝑginis hẽbat cũ suũ vnigenitũ sic ab oibus derelictũ videbat. vñ dicere potat illõ Job xix. Frẽs meos lõge fecisti a me z noti mei q̃si alieni recesserũt a me.

Tercia ẽ iuuãdi ĩ potẽtia: leui⁹ nãqz mr̃na viscera q̃tiunq̃: cuz in passiõe natoꝝ iuuamia afferre potert aut ꝑ se aut ꝑ alios. Sz ꝑgo bñdicta nullũ iuuamẽ potat afferre filio: qm̃ erat valde alte subleuat⁹ in cruce. Vt ei dic magr̃ in histo. Crucis lignũ erat erectũ in altũ. xv. pedũ. z iõ eũ btã ꝑgo manib⁹ tãgere nõ poterat nec caput ꝑ dolorꝝ magnitudie inclinatũ sustentare: nec lachrymãtes oculos extergere: aut vuln⁹ ligare: aut aliqõ solatiũ impẽdere ꝓpe qõ maxim dolorẽ habuit. De ꝑ dolore loq̃t Anr̃. ita di. Quis extimare ꝑt q̃nta tristicia meroze z dolore vulnerabať cor mr̃nuz sup vnici z naturaľ filij passiõe quẽ tã caste ꝙcepit: tã gaudiose pepit: tã dulciter aluit: vidit cũ ligatũ z soluere nõ potuit: vidit cor⁹ vulneratũ z vuln⁹ ligare nõ valuit: vidit sanguinẽ in faciẽ fluere z abstergere neq̃uit: caput inclinatũ z sustẽtare nõ potuit: flentẽ z ꝑ tristicia ꝙsolare neq̃uit. audiuit eũ dicere. Sitio z ei aquã mlitrare nõ valuit. Hec ille. O ꝑgo dulcissima nõne tuũ sanguinẽ ꝑciosuz eidẽ tuo filio si possibile fuisz obtulisses: nõne mozti teipam ꝓ eo exposuisses: nõne ei famescẽti cibũ ꝑpasses: nõne vlnis circũfouisses: ꝑe credo z fateor q⁹ oĩa sustinuisses vt ei aliqõ iuuamẽ afferre valuisses Quarta cã est facti ignominia: qz cm̃ videbat sũmã ignominiã deo inferri sũme dolebat: qm̃ dcũ sũme amabat. Quãtũ putas ꝑgo doluit cũ deum sic hũiliatũ vidit. sũme pulchrũ sic deformatũ: sũme dulcissimũ sic amaricatũ vt creator oĩm a miserz hoib⁹: iust⁹ ab iniustis tormẽto latronũ corã notis z charis talia z tãta ludibria ꝑbera z dirã penã pateret zc. O itaqz fidelis ania ploza cũ maria sup ei⁹ vnico filio dulcissimo ihu deo tuo ꝓ te nõ ꝓ se patiẽti. Cõsidera tot et tantas lachrymas: z frange cor tuũ ad ploratũ. Plorauit nanqz ꝑs in cruce: plorauit bñdicta ꝑgo mr̃ eius sub cruce. Denqz angeli pacz amare fleuerť Esa. xxxiij. Pretea sol luctũ oñdit obscuratione. petre scisse sũt z monumẽta apta. Frãgaťigiť tãtis exẽplis cor tuũ lapideũ. Audi ꝑm in cruce tibi dicẽtẽ fm Berñ. ĩ hec ꝑba O hõ vide que ꝓ te patior ad te clamo ꝓ te morior: vide penas q̃b⁹ afficior: vide clauos q̃b⁹ ꝙfodior: vide lachrymas q̃s ꝓ te fundo vt dicere possim: qz caligauerũt oculi mei a fletu meo. Et licz tant⁹ sit dolor exteri⁹: eo tñ grauior est interi⁹ dũ te ingratũ video. Hec ille. Cõpatere igiť z ploza ne ingrat⁹ videaris. Si membrũ es ꝑi cõpatere capiti ꝑpo cõfixo: cõpatere ei⁹ matri dolenti.

// Articul⁹ terci⁹ q⁹ btã maria ꝓ gladiũ dolozis aureolã martyrij meruit.

Tercũ misteriũ de aureole btitudine. Hã iuxta

ꝑmissa q̄stio occurrit Utrū btā maria �means habeat gl'iosaz aureolā martyrij ī celo. Admirū cū aureola debeā in celo: nō volūtati ḥdē sz actui vt tenēt ꝓcorditer doct. sup. iiij. sentē. Quō g̃ btā �means aureolā hz in q̄ nō fuit act⁹ martyrij: qz ipa ñ sustinuit ꝑ xp̄o mortē illatā ꝑ martyriū. vt dicit Ambē. Nec lr̄a inq̄t docet nec hystoria mariā gladio vitaz finiuisse. Rñdeā q̄ beata ꝛgo maria meruit habere in celesti patria oim aureolaz ꝑmia vt tenēt cōiter doct. z p̄cipue ꝓbat magnus Alb. sup̄ missus ē. ca. cxix. Uñ ponit ꝑ cōclusione q̄ scz btā virgo maria p̄fulget in celesti glia martyrū felicissima aureola. z hec ꝓclusio declarat. Ad vt dr̄ in obiectōe. ipi⁹ ꝛginis martyriū q̄ꝫ nō fuerit fm actum martyrij ꝑ mortē illatā corꝑaliter z materialiter ꝓsūmatū. tū qz habuit ꝛgo sūmū dolorē in aīa. Et sic excessiuū martyriū z ei⁹ aureolā felicissimā ꝑ martyrio oim alioz martyrum p̄ponderantē habere dinoscit. ꝓcipue saltē triplici rōne.

Primo qz ei⁹ martyriū ē ml'tiplici⁹.

Scōo qz nobilius vel dignius.

Tercio quia gloriosius.

Primo qz btē ꝛginis martyriū fuit ml'tiplicius. Ad aliū martyres passi sūt simplicius martyriū. ipa aūt btā mr̄ dei passa est q̄ntuplex vicz martyriū doloris: cōpassiōis: diuī sermōis: volūtatis: z memoratōis. Prio dixi martyriū doloris. de q̄ Lu. ij. Tuā ipi⁹ aīam ꝑtrās. gla. vñ Dam̄. d. Ipa btā ꝛgo dolores q̄s effugit pariēs z moriēs hos in xp̄i passiōe sustinuit a mr̄nali cōpassiōe viscerū laceratio nē tolerās. z quē deū cogit ꝑ natiuitatē: hūc vt maleficū interfectū vidēs gladio ceu cogitationib⁹ lacerabat. Hec ille.

Scōo passa ē martyriū cōpassiōis ī ml'tis tribulatōib⁹ z vulneribꝫ xp̄i q̄ fuit martyr martyrū. z vltra hec: qz vuln⁹ lateris ꝛgo sola suscepit in corde doloroso. Ad aīa xp̄i iā tūc decesserat a corꝑe. sz aīa marie erat in corꝑe filij ꝑ amorē plus q̄ꝫ ī corꝑe. ꝓcio quia aīa pl⁹ē ibi vbi amat q̄ꝫ vbi aniat. fz Aug. g̃ zc. Uñ Bern̄. in fmōe de annūciatōe dicit. Uere tuā o btā mr̄ aīam gladi⁹ ꝑtrāsiuit q̄n crudelis lācea filio iā mortuo lat⁹ aperuit: ipius nimiz anīa iā ibi nō erat sz tua plane auelli neq̄bat vt pl⁹ q̄ꝫ martyrē te nō īmerito ꝑdicem⁹: in q̄ sensuz corꝑoree passiōis excessit affect⁹ cōpassionis. Hec ille. Tercio martyriū diuī fmōis q̄ꝫ fecit gladi⁹ illi⁹ sermonis xp̄i dicētis in cruce. Mulier ecce filius tu⁹. Bern̄. vbi s. An nō plus q̄ꝫ gladius fuit sermo ille. Mulier ecce fili⁹ tu⁹. fuit reuera ꝑtrāsiēs aīam z ꝑtingēs vsq̄ ad diuisionē spūs zc. Quarto martyriū volūtatis q̄ iuxta crucē stans ꝑata fuit ꝛgo ꝓ xp̄o z ꝓ salute hoīm martyriū pati. vt dicit Ambē. sup Luc. z etiā Anſ. Quinto passa ē martyrium memoratōis. z h̄ nō tā mom̄tanee vel breuis xp̄is: sz diuturne passiōis: tū qz a puericia ihū sp expectauit in se ipleri ꝓphetiam Symeōis de gladio doloris: tū qz p⁹ passionē xp̄i sp in m̄oria habuit z ex h̄ sp ꝑ alios vulnerabat ꝑ dolore ex amoris xp̄i desiderio. Scōo martyriū btē ꝛginis fuit nobilius ꝑ alios martyres tō q̄z aureola dignissimū: qz passa ē in aīa q̄ ml'to nobilioz ē corꝑore. vñ ml'to nobili⁹ fuit ꝛgini pati in aīa ꝓ xp̄i amore martyriū. Proīde Hiero. in sermone de assūp. di. Alij scī ꝑ xp̄o passi sunt in carne: btā ꝛgo ī ea ꝑte sui passa ē q̄ ipassibilis z īmortalis bz: h̄ est in aīa. Idcirco vt vez fatear pl⁹ q̄ꝫ martyr fuit: qz atroci⁹ passa est dū passiōis xp̄i gladiū in aīa sustinuit. Hec ille. Tercio martyriū ꝛginis fuit gloriosius: qđ sic ostēdit fm Alber. quia aureola martyrib⁹ debet ꝑ eo q̄ aīam dederūt: sz h̄ fecit maria gl'iosi⁹ ꝑ ceteris. Primo qz dedit ꝓ salute mūdi p̄dilectissimā aīam. i. vitā filij sui quā īcopabilit̄ p̄dilexit q̄ꝫ Petr⁹ vl' ali⁹ martyr ꝓpriā aīam suā. Scōo qz dedit p̄ciosissimā aīam scz xp̄i q̄ datio fuit p̄ciū totius mūdi. Tercio qz alij dederunt corꝑ z aīam. Btā ꝛgo aūt dedit ad crucē corꝑ⁹ et aīam z dinitatē. g̃ ptz q̄ ꝓportionabiliter gliosius accepit in p̄mio aureole. O igit̄ glorioſissima ora ꝓ nobis xp̄m Amen.

Pars tercia libri tercij de p̄cellenti acerbitate doloris marie.

Uaz ipsius ani
mā ptransibit gladi⁹ Luc. ij. Hec ꝛba dixit Symeon ad mariā ꝓ purificatōis: q̄b⁹ oñdit ꝓphetice z insinuat sūmū amorē z dolorē marie. Amorē in eo q̄ di. Tuā ipi⁹ aīam. Dolora exponit sic. i. tuā aniam q̄ est ipsi⁹ xp̄i filij tui ꝑ amoris vinculū. Diligebat em̄ xp̄s ꝛginem matrē sicut aīam suā. Uel sic. Tuā ipsi⁹ scz xp̄i aīaz q̄ ḥdē ē tua ꝑ amorē intimū. Dilige

bat em ꝑgo mater aiam xpi sicut suã. imo ꝓportionabiliꝰ plusq̃ suã. Hec Bozra.

Itẽ insinuat ꝓpheta Symeõ btẽ ꝑgis dolorẽ acerbissimũ in xpi passiõe cũ subdit: pertrãsibit gladi⁹, in q̃ notat q̃ dolor marie nõ fuit ꝓticlar; sed vlis, qz nulla ꝓticla sine dolore fuit, sed totã aiam repleuit. Vñ Hiero. sermõe de assum. dic. Cõstat: qz maria tãtũ doluit vt totã aiam ptrãsiret ac possideret vis doloris. Itẽ notat etiã q̃ dolor marie nõ fuit superficial; sed vsq̃ ad cordis ĩtima ptrãsiuit z oĩa ossa ei⁹ penetrauit: qm̃ mortez filij fecerat suã. vt ait Hiero. vbi s. De hac ergo dolorositate marie ꝓter prescripta: tria misteria notabimus.

Primũ misteriũ dicit excellẽtie.
Secũdũ dicit excrescẽtie
Terciũ dicit efficientie.

Articulus primus q̃ dolor qui ptransiuit cor beate Marie in filij sui passione superauit omniũ martiz dolores in acerbitate.

Circa primũ misteriũ. s. excellẽtie q̃rit Utrũ gladi⁹ doloris quez sustinuit b. ꝑgo in xpi passiõe fuerit excellẽtior in acerbitate martiz oĩm corpali dolore z passiõe. Ad q̃ ꝓtin⁹ rndet q̃ sic ꝑm Nico. de Lyra. iij. sup sniam circa di. xvj. Et declarat ꝟ p plures rones q̃ accipiunt seriatim ex ꝟbis premissi themat. Prima rõ accipit ex ꝟ q̃ dr Tua. z est tal: qz btã ꝑgo nõ fuit passa aliõ martiriũ q̃ ĩ dolore cõpassiõis sup xpo patiente. Si g tũc nõ doluit plusq̃ aliqs martir, g suũ martiriũ in celo br̃et mín⁹ ꝓmiũ et gl̃iam minorẽ, qđ essz ꝫ sniam Dam̃. dicẽs q̃ hec ꝑgo a nullo illustriũ vincit, sic q̃z illi martires ꝓcellerẽt in gloria dei matrẽ qđ est absurduz. Secũda rõ accipit ex eo q̃ dr ipsius. talis: qz gladi⁹ doloris passionis xpi fuit acerbissim⁹ sup oẽs martiz dolores. iuxta illd Treñ. j. O vos oẽs q̃ trãsitis p viaz: attẽ. z vi. si ẽ do. silis sic dolor me⁹. Sz qm̃ aiam b. marie ipse idẽ gladi⁹ passiõis xpi ptrãsiuit. ergo acerbior fuit ꝓ aliis martiribz. Hinc Bern. i ser. de passiõe q̃ icipit Si linguis hoĩm. dicit sic Qđ in carne xpi agebãt claui z lãcea: hoc in ꝑgis mẽte passio naturalis affectiõis z mrna angustia. Tercia rõ accipit ex eo q̃ dr: aiam. qz maior ẽ afflictio q̃ penetrat aiam scindẽdo q̃ que carnẽ Sed in aliis martiribz gladius doloris penetrauit carnẽ. in ꝑgine aũt aiam. igit ꝛc. Hinc hiero. Maria inq̃t: qz mẽte passa est plusq̃ martir fuit. Quarta rõ accipit ex eo q̃ dr: ptrãsibit. qz tãto magis ptrãsit aiaz dolor in amittẽdo aliq̃d: q̃nto magz diligebat illud. Sed b. ꝑgo summe dilexit xpm z ei⁹ vitam: ꝓportionabiliꝰ q̃z magz q̃ alij martires dilexerint ꝓpriã vitã. imo martires ipsi nõ diligebãt sed oderãt ꝓpriã vitã ꝓter xpm. iuxta illd Joh. xij. Qui pdiderit aiam suã ꝓpter me ĩueniet eã. z q̃ odit aiam suam in hoc mũdo: in vitã eternã custodit eã. ergo btã Maria plus doluit amittẽdo vitaz xpi q̃ martires amittẽdo ꝓpriã vitam ꝛc.

Quinta rõ accipit ex eo q̃ dr: gladi⁹, qz gladius doloris summi ꝫsurgit ex gladio amoris sũmi in ipsa b. ꝑgie maria. Et hec rõ declarat lucidi⁹ ꝑm Alb. sup missus ẽ. ca. cxvj. sentẽtialiter. Qm̃ oĩis dolor ex amore. Qđ em̃ cũ amore possidet: cum dolore amittit. z ideo vbi sũm⁹ et ꝓportionabiliꝰ amor: ibi sũm⁹ z ĩmproportionabilis dolor de amati amissiõe. Sed qz dolor martiz in sua passiõe causabat ex naturali amore corpis. dolor aũt virgis marie ĩ xpi passiõe cãbatur a gr̃a simliꝰ z a natura. magz tñ a gr̃a z ab amore gratuito Sed qz gr̃a ꝓportionabiliꝰ perfectior z fortior est q̃ natura. vñ ꝓportionabiliꝰ maior est amor gratuit⁹ q̃ amor naturalis. Propterea sancti: Laurẽti⁹ z Vincenti⁹ ac alij mlti legunt iocũ dasse: etiam in tormẽtis acerbissimis: vbi naturalis dolor maxie vigere deberet. Letabant aũt ex feruentia amoris gratuiti. Sequit ergo q̃ sic gr̃a ꝓportionabiliꝰ fortiꝰ mouet q̃ natura: ita dolor causat⁹ a gr̃a maior est ꝓportionabiliꝰ q̃ dolor causat⁹ a natura. Et p cõs seq̃ns dolor btẽ marie q̃ causabat a natura z gr̃a incõparabiliꝰ maior erat dolore aliorum martiz. Ex q̃ em̃ mẽs marie fuit plena charitate et gr̃a ꝑ alios ĩmproportionabiliꝰ. ergo nullũ habuit retinaculũ q̃n toto ĩpetu in efficacia habit⁹ ad cõpassionẽ z tristiciã sup xpo passo materna affectõe ferret. Hic Bern. sup missus ẽ. di. Lõge eã plusq̃ martyrẽ cẽsem⁹: in qua passiõis. s. corpal⁹ sensuz supat cõpassiõis affect⁹ Hec ille. Sed di. In btã virgie nulla erat lesio in carne: sz tm̃ in mẽte. In martiribz aũt erat dolor ĩ carne z simul etiam in mẽte: cum aia cõicet passio

nibus corpis ꝓpter cõiunctõem, ergo martires duplici ꝛ ꝓ ꝑñs ampliori dolore dolebant q̃ maria. Rñdet ſm Nico. de Ly. vbi ſ. q̃ in martyrib⁹ qua erat vis doloris in mẽte: ſed tota ꝑſiſtebat q̃ſi in carne: vñ et ꝑſolatõem maxiaz pcipiebãt i mẽte ex paſſione ꝓ xp̃o ſuſcepta. ſed in btã ỽgie erat ecõuerſo, q̃ in ipa fuit dolor acerbiſſim⁹. Nec valet obiectio ſi dicas q̃ etiã in btã ỽgie fuit gaudiũ admixtuz doloꝛi: qz gaudebat de hũani generis redẽptõe eoq̃ volũtas ỽgis ad vtrãq̃ faciẽ ferri in totũ actũ totalr̃ ſinebat. vt ſil'ſũme gauderet in rõne de redemptõe hũani generis, ac ſũme doleret ex affectu materno in xp̃i pemptõe corpali. Deniq̃ ñ valet ſi obijcas q̃ dolor paſſiõis corporalis magꝭ eſt extermiatiu⁹ vite corpalis q̃ dolor cõpaſſiõis q̃ eſt in aĩa tm̃modo, eo q̃ aliq̃n tãt⁹ eſt dolor in aĩa q̃n vicz hõ totaliter ꝓturbat⁹ eſt q̃ abſorbet oẽm dolorem corpalẽ, imo q̃nq̃ hõ ex doloꝛe aĩe inijcit ſibũpſi man⁹ ꝛ nõ curat dolores ſibũpſi iferre corpales ꝛ mortẽ. vñ patet q̃ fortior doloꝛ mẽtis btẽ marie fuerit oĩ doloꝛe corpali martiz̃ p̃dictꝫ ex rõib⁹. O igit̃ pctõꝛ ꝓſidera q̃ntũ patit̃ ꝓ te xp̃s deus, ꝛ q̃ntũ cõpatit̃ pia mr̃ eius. O vere ferreũ pect⁹ ꝛ adamãtinũ coꝛ hoĩs peccatoris q̃ nõ cõdolet ꝛ nõ cõmouet̃ ad lamẽta: cũ ſup tot ꝛ tãtis doloribꝫ etiã petre ſciſſe ſunt: monumẽtaq̃ aperta ſol etiã tenebꝛatus luxit ꝛ terra mota planctum oſtendit ꝛc.

¶ Articulus ſecũdus q̃liter doloris gladi⁹ excreſcebat in acerbitate leſiõis ex duodeci conſiderationibus in coꝛde Marie.

SEcũdum miſteriũ doꝛ excreſcentie, hoc eſt q̃lr̃ excreſcebat doloꝛ maxim⁹ in beate marie aĩa ex ſui filij paſſione. Ubi nota q̃ exq̃ btã ỽgo nouerat oĩes ſcpturas ſacras ꝛ ſpũſctõ reuelãte ſciebat ac etiã naturali rõne intelligebat atq̃ depbẽdere potat ĩmẽſitatẽ doloris in filio patiẽte. Idcirco ſũme gladi⁹ afflictõis ei⁹ aĩam vulnerando ꝓ trãſibat: ſicut ꝓphetauerat ỽmeõ di. Tuam ipſi⁹ aĩam ꝛc. Diſtinguere aũt poſſum⁹, xij. ꝓſideratões q̃ verſabanť in coꝛd̃ btẽ marie ex q̃bꝫ excreſcebat doloꝛ maxim⁹ in ipſa, et iſte conſideratões excreſcẽtie doloris tanq̃ xij. ſtelle in corona beate ỽgis marie ponũtur. qz ꝓ bas ipſa btã virgo meruit gloriam et coꝛonã duodecim ſtellaz̃. iuxta illõ Apoc. xij. Mulier amicta ſole ꝛ in capite eius coꝛona. xij. ſtel. Et poſſunt diuidi ꝓ facilioꝛi captu in tres q̃ternarios. vt ſequit̃.

Prima ꝓſideratio icõprehẽſibilis doloris
Secunda generalis afflictiõis.
Tercia nobilis cõplexionis.
Quarta crudelis attractatiõis.
Quinta coꝛdialis reuerberatõis.
Sexta totalis deſolationis.
Septima localis deſpectionis.
Octaua ſocialis vilipẽſionis
Nona vitupabilis moꝛtẽ dãnatõnis.
Decima ꝓfuſibilis diffamationis.
Undecia ingratitudialis iniuriatõis.
Duodecima min⁹ vtilis fructificationis.

Capitulũ primũ de cõſideratõe incõprehẽſibilis doloris dñi Jeſu chriſti.

PRima cõſideratio incõprehẽſibil'doloris xp̃i ex q̃ excreſcebat doloꝛ ſũm⁹ in ỽgie bndicta declarat̃. qz teſte ſaluatoꝛe: venit filiꝰ hoĩs ſaluare q̃d ꝑierat. Lu. xix. Et qz totũ ꝑierat q̃ totũ ſaluare debuerat q̃ntũ. ſ. in eo. i. xp̃o fuerat. Hec aũt b. ỽgo nouerat. et ex hꝰ ꝓſiderabat ſic etiã oĩs fidel'aĩa ꝓſiderare et pẽſare debet qz xp̃s ꝓ toto genere hũano ꝓdito exoluere ꝰbebat p̃cipue iſta q̃uor

Primo oẽs humanas miſerias
Secũdo oẽs hũanas offenſas.
Tercio eternas damnatoz̃ penas.
Quarto amiſſas celeſtes delicias.

Primo inquã oẽs hũanas miſerias debuit ſoluere xp̃s. qz ipſe debuit eſſe emẽdatoꝛ ꝑfectiſſim⁹ oĩs mali q̃d fuerat iflictũ hũano generi ꝓpter pctũ. ꝓpter q̃d incurrerat infirmitates laboꝛes anguſtias mortẽ et oẽs miſerias q̃s patimur in hoc mũdo. q̃ xp̃s tam maxime debuit dolere q̃ q̃tuz ex ſe fuit hec oĩa ſoluereť ꝓ toto genere hũano. licz ñ oẽs hoĩes ꝓpter ſuã maliciã ſint ꝓſecuti efficaciam ſaluatõis. Et ſm ſtatũ vie hec nob relicta ſunt oĩb⁹ vt patiamur ad meritũ ꝛ p̃miũ augẽdũ. Propterea Eſa. liv. Vere languoꝛes noſtros. i. ifirmitates ꝛ miſerias ipſe tulit ꝛ do. no. ipſe poꝛ. Dilata q̃ hõ ſinuz mẽtis tue ꝛ ꝓſidera q̃t infirmitates: q̃t miſerias laboꝛes ꝛ anguſtias: q̃t quoq̃ genera mortis patiť hõ. ꝛ ſic noueris q̃ntuz debuit

dolere christus vt hec omnia exoluat. Hec oia pēsauit Maria: z iō dicit illud Treñ.j. Vulti gemit⁹ mei z cor meū merēs. Secūdo oēs būanas offensas xp̄s debuit exoluere. q̄a hec fuit cā passiōis vt satisfaciat p pctis totius generis būani nō solū originalibus: sed etiā actualib⁹ venialib⁹ et mortalibus. nō solu⁹ p electis: sed etiā p reprobis. Vñ Esa.liij. Oēs nos errauim⁹ vnusq̄sq̄ in viā suā declinauit. s. p pctā varia. z dñs posuit. s. ad soluēdū in penis: in eo. s. xp̄o iniq̄tates oīm nostrū. Igit cōsidera hō q̄t fuerit pctā hoīm a p̄ncipio mūdi. q̄t sunt z q̄t erūt. Quis nouit hec p̄ter deum. z sic pēsa q̄ntu⁹ debuit xp̄s dolere vt hec oīa exoluant ad plenitudinē in ipsi⁹ pena. Sicut em cū aliquod mēbrū dolet: caput ꝯdolet. ita xp̄s caput ecclesie assumpsit oia lamētāda z deplorāda nr̄a ad pfecte soluēdū z satisfaciēdū et nō ad cōmittēdū. Vñ z.j. Pet.ij. Pctā nr̄a ipse ptulit in corpe suo. i. penas peccato⁹.

Hec pēsabat Maria z ideo dicere poterat illud Treñ.j. Foris interficit gladius. s. culpa⁹ mortaliū mēbra dñi p̄cidētis z domi. i. in corde interi⁹ mors sīlis. s. doloris.

Tercio eternas dānato⁹ penas xp̄s debebat exoluere q: ipe venerat vt saluator oīm debito⁹ nostrozū z liberator ab oīb⁹ penis pctō⁹ q̄ sunt erūt z fiunt. De⁹ aūt sicut oīm rex. ita z culpa⁹ ac pena⁹ oīm p eis debitarū habet noticiā: z nil impunitū sua iusticia dimittit fm Augustī. z Ansel. li. Cur de⁹ bō Cum ergo cuilibet pctō mortali debeat pena infernalis eterna: oportebat q̄ xp̄s q̄ est infinitus in sua diuinitate sic patiēdo in assumpta būanitate satisfaceret p oīb⁹: z tātū doleret q̄ penas diuīe iusticie correspōdentes exolueret. z sic nil maneret impunitū a diuina iusticia z nil remaneret insolutū a diuia miscōia. ac p hoc vtraq⁹ honorare⁹ in summa excellentia. z sic pena xp̄i erat q̄si infernalis. iurta illud p̄s. in p̄sona eius. Repleta est malis. s. pene aīa mea. s. sensitiua: z vita mea iferno appropinq̄uit. s. p̄ter sīles penas. Hec pēsabat Maria: z iō dicit illud p̄s. Dolores inferni circūdederūt me gemitus mortis. Quarto amissas celestes delicias eternas debuit soluere xp̄s: et iō p̄ter nostrū exulatū a glia tātū debuit dolere q̄ntum omnes z singuli hoīm recta ratiōe debuissent dolere cognoscēdo veraciter quātum erat illud amissum bonum celestis glorie z quātū duratu⁹ erat. p̄terea Treñ.iij. dñs Ieſus ait per os Hiere. In tenebrosis id est in mestitia tenebrosi exulat⁹ a lumine glie collocauit me quasi mortuos sempiternos. Collocauit inquā. s. de⁹ p̄ xp̄m nō q̄dē excludēdo ip̄m a bītudis cōprehēsione q: xp̄s ab instāti ꝯceptiōis sue sp fuit comp̄hēsor z viator. vt testat Aug⁹. Sed collocauit inquit sc̄z ad satisfaciendū p mortuis sempiternis. i. pctōrib⁹. Hec oia pēsante b. Maria di. illud Treñ.j. Vide dñe q: amaritudine plena sū: subuersu⁹ ē cor meū i memetipsa. Hec p̄scpta fm sniaz scti Bernardini de senis z ꝯcor. Anthoni. florē. i sū. suarte. iij. Q igit icōprhēsibil' dolor xp̄i. p̄t' nos o ineffabil' amor q̄ hec p nob effec.

Ca. II.

Secunda consideratio siue stella de generalī afflictōis. Nā fm Alex. de bal'. iij. pte summe. q. xviij. cōcordat Bonauē. sup. iij. di. xvj. dñs ieſus acerbissimā passionem sustinuit in carne tenerrima tū p̄t generalitatē: q̄a i oīb⁹ mēbris z sensibus patiebat: z a plāta pedis vsq⁹ ad ỳticē nō erat i eo sanitas Esa. j. tū p̄ter ꝯtinuitatē dolo⁹ oīm: q̄a ei⁹ suspēdiū cōtinuabat in doloribus īmitigabil'r ex corpis suspēsi pōdere iter clauos. tū p̄ter sensus vigorositatem q: i mānib⁹ z pedib⁹ viget p̄cipue sēsus: et iō magʒ affligit ibi lesio p̄ter neruos z musculos sensuales ibidē ꝯcurrētes. Preterea expiētia doc⁹. q: frig⁹ magʒ affligit ītricatu⁹ i manib⁹ z pedib⁹ q̄ i reliq̄s mēbris. Hec itaq⁹ ꝯsiderās b. ỳgo maria pēsabat corō vt ait Bernū. Et videbat caput ei⁹ angelicū i q̄ erāt oēs thesauri sapie ōi: dēsitate spinaru⁹ mltipl'r pforatū: oc'los antea lucidiores caligātes p̄ fletu: faciē pulcerrimā alapis z sputis iudeorū fedatā: aures audiētes cāt⁹ angelicos vitupijs z blaphemijs repletas: nares fetoribus sputo⁹ z cadauer⁹ loci caluarie infectas: rubicūda ei⁹ labia palida facta: crines z barbas dilaniatas: collū vicul' attritū: mā⁹ z pedes pforatos z oīa mēbra distēta tā violēter vt dinūerari possint oīa ossa: teste p̄s. q̄d plura: sola remāserat ligua z cor. sz z illa ne remanerēt absq⁹ pena felle z aceto potat ligua ac cor' apīt lācea: p bis flēs maria di. illō Treñ.ij. Oculus meus afflictus est nec tacuit eoq⁹ ñ eēt req̄es donec respiceret ō celo dñs. s. resuscitādo xp̄m.

Tercia ꝓsideratio nobilis cōplexiō nis scz christi: qz nouerat ꝑfectissimū fore cōplexionis tenerrime z nobilissime ip̄roportionabiliterq; speciosum forma p̄ filijs hoīm vtpote de spūsctō cōceptū miraculū p̄maximū. Ea ꝓ que fiunt a deo miraculose ip̄roportionabiliter sūt meliora z nobiliora his q̄ fiunt naturaliter. vt testat Crisē. etiā de vino facto optimo ex aq̄ in nuptijs miraculose exēplū ponēdo. Quoniam aūt notū est q̄ q̄nto q̄s est cōplexiōis nobilioris ac tenerioris tāto magis sentit vim lesionis. Hñ cōsiderabat btā virgo xp̄i lesiones in carne eius tenerrima fore acutissimas sup̄ oīm alioꝝ hoīm afflictorū lesiōes z dolores ip̄roportionabiliter. Adeo q̄ solus ipse clauꝰ trāffigēs maiorē ingerebat xp̄o lesionē q̄z ignis Laurētio: aut excoriatio bartholomeo. z sic de alijs martiribꝫ. Hñ dolor xp̄i superauit oīm alioꝝ dolores tam q̄ ad eq̄alētiā q̄z q̄ ad acerbitatē sm̄ Alex. z Bonauē. vbi s̄. Nec g̃ ꝓsiderādo Maria dicere poterat simul q̄z z dñs ihesus illud Trenoꝝ. iij. O vos oēs q̄ trāsitis p̄ viā attēdite z videte si est dolor sicut dolor meus.

Quarta cōsideratio (Cap'm. IIII. crudelis attractōis. qz cōsiderabat et videbat suū filiuz tā crudeliter tāq; dire tractari a iudeis sine oi miseratiōe trudendo trahēdo ligādo pcutiēdo flagellādo colapbisando alapisando: crines z barbas dilacerādo ꝓspuēdo vulnerādo: z ipsi q̄dez xp̄o tā speciosō iuueni tā suaui tā nobili taz patiētissimo vero deo et hoī inūerabiles violētias inferēdo z obprobria inenarrabilia varios q̄z cruciat⁹ in tollēdo aīam eius ingerēdo. Propterea p̄ p̄s. ait. Hīm faciebant q̄ q̄rebāt aīam meā. i. vitā tollere. Hi miꝝ vim faciebāt qz magnū cruciatū. Haz vt scribit. iij. q. j. Nulli dubiū: magnū cruciatū sustinet q̄ vim sustinet. Notāter di. q̄ q̄rebāt aīam meā. qz iudei tam crudeliter q̄sierunt aīam. i. vitā xp̄i: q̄ in oīb illis locis in q̄b extimatū fuit ꝓsistere naturaliter vitā hominis fecerūt maxīmā vim q̄rētes eā. Hi miꝝ cū alīq̄ phī dicāt p̄ncipale sedē aīe esse in capite: vt seq̄ces platonis. alij in corde vt seq̄ces Aresto. alij ꝓ dicāt in sanguine sm̄ illud Leuit. xvij. Aia oīs carnis i sanguīe ē. Alij dicūt eē in toto corpe z i q̄libet pte corporis totā aīam vt dicit Aug⁹. vj. li. de tri. ca. vj. Certe in oīb istis locis fecerūt maxiaz vim iudei q̄rētes aīam xp̄i: qz in capite vim vel violētiā fecerūt p̄ spineā coronā: in corde p̄ lāceā: in corpe z sanguīe p̄ flagellatiōez totī⁹ corpis z pforatōem manuū ac pedum vñ tot⁹ exiret sanguis. Et sic maximus fuit cruciat⁹ xp̄i in carne ꝑfectissima z tenerrima. In cuius maximi doloris signuz extitit sm̄ Bonauē. vbi s̄. q̄ vis cruciat⁹ sui tā cito defecit ꝑfectē nature: cū tñ nullū mēbroꝝ p̄ncipaliū corrupit. Etenim adeo cito mortu⁹ fuit xp̄s suspēsus i cruce vt etiā mirarek pilatus q̄ videk q̄ dolor xp̄i fuerit q̄uissim⁹. quē plane cōsiderabat maria. z iō dolēs di. illō p̄s. Afflicta sū z hūiliata nimis rugiebā a gemitu.

Quinta ꝓsideratio cordialis (Ca. V reuerberatōis. Hā ex q̄ sciebat xp̄s dñs qz sua mr̄ maria tota eēt dolorib cōpassiōis plena. sūme dolebat de ipsa mr̄e dulcissima ꝓfecta mestitia. z h̄ q̄ntū mē surare sciebat crescere dolorē in ipa ex sūma sui dilectōe z amicicia. In cui⁹ signuz xp̄s p̄cio moritur⁹ q̄si oblit⁹ amarissime sue mortis: cōpassus ē potius mestissime sue mr̄is: adeo vt i spū vltio cōstitut⁹ disponeret quō hic manere deberet ipsa z solaciū h̄ re possz a discipl'o cui cōmēdauit eā. Hñ tūc in spū dñs ihesus sue mr̄i dicere potat illō p̄s. Veni in altitudinē marz. i. amarissime passiōis z tēpestas demersit me. Tēpestas inquā dolozis reuerberati vel redūdati ex te mr̄e cōdolēte demersit me i meroribꝫ. Tūc igit pia mr̄ ꝓgnoscēs xp̄m duplicē dolorē h̄re. s. p se z sua genitrice: tāto magz affligebat et dicere poterat. Noli fili amātissime p̄ me eē mestus: qz h̄ mihi ē angustie. Noli p̄dulcz vnice tu de⁹ me⁹ p̄ me dolere q̄ sū creatura tua Tu dñs: ego ācilla tua: te sūme diligo Tāto g̃ sup̄ te affligor in aīo: q̄nto te p̄ me dolere ex amore ꝓsidero. Hñ Bern. i Omelia sup̄ euāge. Stabat iuxta crucē ihesu: dicēsic O dolores inexplicabiles: o ineffabil' reciprocatio scī amoris. fili⁹ patik z int⁹ valde compatik mr̄i. mater ꝓ cōpassa est patiēti filio. Tāt⁹ nēpe ipet⁹ passiōis dñi Jesu fuit vt q̄ si torrēs ipm ipleret patiētē z iebriaret. qz te ste p̄s. De torrēte. s. passiōis i via bibit xp̄s. z sic xp̄o ipleto i matrē ꝓfluerēt cōpatiētem. q̄ sil'r i pleta in filiuz redundarēt. iuxta illud Eccs. j. Ad locum vñ exeūt flumina reuertunt vt iterū fluant. Capitulum. VI.

Sexta ꝓsideratio totalis desolatõis: qz videbat ꝑgo filiũ totaliter desolatũ: z in tot tozmẽtis ac tãtis passionibꝫ nullũ ꝓsolatozẽ habẽtẽ, cũ alij etiã malefactozes in hoza deductõis ad mozte solebant habere aliquẽ ꝓsolatozẽ zc, Idcirco xp̃s dicere poterat illud p̃s. Et sustinui q̃ sil' me cũ ꝓtristarek: z q̃ me ꝓsolarek nõ inueni: immo nõ ꝓsolabank christũ iudei: sz illu debãt z blasphemabãt cũ ꝓncipibꝫ sacerdotũ, nõ gẽtiles, sz ꝑcutiebãt in facie: flagellabãt z coronabãt spinis. z qõ nulli latrõi irrogak vt vicz ꝓpriũ patibulũ in dorso portet ad locuz suspẽsionis: ℞ xp̃o fecerũt qz cõpulerũt ipm portare crucẽ suã ꝓpio dorso ad locũ crucifixionis. Deniqz xp̃m nõ ꝓsolabank discipuli q̃ oẽs fugerãt. Preterea nõ ꝓsolabak patrem q̃ p nobis tradidit illũ: z pmisit crudelia agi in ipm q̃ vellẽt iudei. vñ clamauit in cruce. Deꝰ deus meꝰ vt q̃d dereliq̃sti me, s. pmittendo agere ꝯ me iudeos z crucifixozes oia crudelia q̃ vellẽt i mea afflictõe. Itẽ qõ plus ẽ: ipa ps intellectiua anĩe xp̃i q̃ frueba tur deo ꝓtinue ꝓsolata nõ est ipsuz, sz dereliq̃t sensitiuã tãtis doloꝛibꝫ ĩmersaz qõ nulli sctoꝝ accidit. Vñ cũ sancti clamauerũt i tribulatõibꝫ z dñs exaudiuit eos, teste p̃s, Et si nõ sp exaudiuit liberãdo a penis. tñ exaudiuit mentẽ eoꝝ ꝓsolando vt in ꝓtute patiẽtie pꝫisterẽt, xp̃s tñ clamauit z nõ est exaudi tus: qz nullã ꝓsolationẽ etiã in mẽte habuit ꝓptea se tãtũ derelictũ clamauit. Hec pẽsauit maria z iõ sũme doluit z fleuit dicẽs illud Treñ. j. Ego plozãs et ocul' meꝰ deducẽs lachzymas qz lõge factꝰ ẽ ꝓsolatoz

¶ Capitulum, VII.

Septima ꝓsideratio localis despectionis, nã marie doloz excrescebat in eo q̃ in loco despectissimo, i. in golgatha q̃ eratꝰ locꝰ caluarie: qz ibidẽ erãt ossa caluarie cadauerꝝ interfectoꝝ vbi occidebãk vilissimi boĩes: ribaldi et latrones, ibi rex regũ xp̃s occisus ẽ: z ibi sub cruce ipsius stetit mr̃ virgo sctissima et ꝑcudissima honestate ꝑdita vt merito xp̃s z mr̃ eiꝰ dicere posset illud p̃s, Ego aũt sum ꝑmis sz fm reputationẽ iudeoꝝ me vilificantiũ z sic nõ hõ: opꝛobꝛiũ hoim et abiectio pleb. q.d. Ego sũ tã vilis reputatꝰ vt nõ extimẽt me dignũ baberi inter boĩes. sz abiectũ inter vermes in mõte caluarie de cadauerib' scaturientes z obꝛobꝛijs plenũ.

¶ Capim. VIII.

Octaua ꝓsideratio socialis vilipẽsionis: qz cũ iniq̃s deputatꝰ est et socius: cũ inter vilissimos latrones est crucifixꝰ z ℞ auget doloꝛẽ. qz sicut pati innocentẽ cũ alijs sctis z ꝓbis viris refrigeriũ ẽ, ita ecõtrario cõdẽnari cũ sceleratis excrescentia iniurie et pene est. Vñ z xp̃s ℞ hoꝛrescẽs fm sensitiuã ozabat ꝑ p̃s. dicens, Ne pdas cũ impijs deꝰ aniam meã. i. vitã meã, Et sic subdit clariꝰ, Nec cũ viris sanguinũ vitã meã. Hoc pẽsabat maria dicẽs Ecce impletur illud Esa. liij, Cũ sceleratis deputatꝰ est z ipse pctã mltoꝝ tulit, i. hoĩm. qz eñ hõ ꝑmꝰ latrocinijũ cõmisit rapinẽdo fructũ vetitũ, ergo xp̃s soluẽdo inter latrones debuit mozi.

¶ Capitulum, IX.

Nona ꝓsideratio vitupabilis mozti dãnatiõis qz crux ꝑ tpe illo erat pena et moꝛs maledictoꝝ Deut. xxi. Maledictꝰ sz maledictõe infamie vitupabilis oĩs q̃ pendet in ligno. vñ iudei z pncipes eoꝝ dãnauerũt christũ turpissima z vilissima morte: vt impleret illd Sapi. ij. Circũueniam' viꝝ iustũ. z infra. Morte turpissima cõdẽnem' eũ. Hinc Bern. sup cañ. di. O humilẽ z sublimẽ deũ, O altissimũ z nouissimũ viroꝝ: opꝛobꝛiũ hoĩm z gl'iaz angeloꝝ, ipse siq̃dem rex regũ z dñs dñantiuz fuit vilissimo ꝓcio venalis expositꝰ a vilissimis ribaldis vilissima passus: vilissimo loco suspẽsus: vilissimo supplicio sz crucis traditus: cũ iniq̃ssimis et vilissimis boĩbꝫ deputatꝰ: mõ vilissimo tractatꝰ, etei ñ bonꝰ dominꝰ tãq̃ malefactoꝛ capit: tãq̃ fatuꝰ dei sapiẽtia irridek, tãq̃ homicida vita hoĩm mozti damnak: tanq̃ latro saluatoꝛ mũdi crucifigik, z tãq̃ vermis vilis sũmꝰ deꝰ cõspuitur abijcik z ꝓculcak. Hec ille, Ista pẽsando beata maria dicere potat illud Hiere. ix. Quis dabit capiti meo fontẽ lachzymaꝝ vt plozẽ die ac nocte.

¶ Capitulum, X.

Decima ꝓsideratio cõfusibilis diffamationis, qz q̃nto quis cõdẽnatur ad mozte tãq̃ malefactoꝛ cõcurrẽte maiozi ꝑplo: tãto eidem maioꝛ ꝓsurgit pena erubescẽtie et ꝓfusiõis qz ꝓsiderat q̃ q̃libet videꝫ narrat et diuulgat alijs ĩ pꝛia sua etiã pegrina ꝺ illo, z sic vbiq̃ diffamak. Et qz iudei de gui crimie calũniãtes accusabãt chri

stū scz de blasphemia grauissima qz filiū di sedicebat qđ erat gūissimū apđ iudeos: nec nō z đ crimie lese maiestatis: qđ erat maxim apđ leges gētiliū. Uñ z ī titulo scpserat Pylatus lris grecis hebraicis z latinis vt oēs possent legere Jhs nazarenꝰ rex iudeoꝝ. q. d, hec ê cā passiōis ei⁹: qz regē se fecit z vsurpare vult regnum iudeoꝝ. Quonīā aūt tūc erat festū azimoꝝ siue pasce ad qđ ex lege tenebant iudei ꝓuenire vndiqz in hierlm ad sacrificiū offerēdū nisi legitimū haberēt īpedimētū: ex dispersiōe ḡ iudeoꝝ p orbē de oī pene natōe tūc ꝓuenerāt tam de italia qz de asia z affrica: z sic maxīe diffamabat ꝓfusio xpi. Dec igit pēsando maria poterat dicere illud Treñ. j. Posuit me dñs desolatā tota die meroze ꝓfectā. qz scz videbat q tante solēnitatis die in q magis debebāt deū venerari et sacerdotes tēplū dei ornare: vasa mūdare: sacrificia ppare: oīb⁹ dimissis ad ħ totū studiū ponūt vt xps innocēs occidat z p orbē infamet.

Capl'm. XI.

Undecima cōsideratio đ ingratitudinalis iniuriatōis. qz btā ỹgo ppē debat in xpi passiōe sūme ingratitudinis iniuriā fieri deo ꝑcipue triplr. Prīo ex pte ipi⁹ filij dei: qz nouerat certa reuelatione atqz miraculosa ỹginali ꝓceptōe z pturitōe ipm xpm suū natū fore verꝝ dei filiū: et idcirco sciebat oēm hāc iniuriā sibi factā fieri ꝺ deū. Cui⁹ qđē licz sola hūanitas patere tur: tñ oīs passio et iniuria illa q facta ê xpi hūanitati facta est deo. Sic em q laceraret aut ꝓspueret vestē illā q indut⁹ ê rex faceret iniuriā nō vesti sz potius regi. Sic oīs iniuria facta xpo regi in hūanitate facta est ipsi deo. Ex q sequit q btā maria fuerit plena amaritudie doloris sup oēs viatores. iuxta illud Treñ. j. Uide dñe qm amaritudie plena sum. qz qnto qs pleni⁹ diligit deū tāto pleni⁹ dolet de offensa z iniuria ipi illata. Btā aūt ỹgo fuit gra et charitate dei plenissima Lu. j. ḡ et dolore plenissima p iniuria passionis xpo deo illata. sz qm plenū est cui⁹ nulla ps vacua ê. fm phm. iij. phicoꝝ. Nullū fuit ḡ mēbrū aut aīe ps vlla q amaritudie ñ fuerint repleta. Scđo ex pte insurgēs pli cogīscebat maria xpo deo fieri sūmā iniuriā q̄z et dolorē: qz qnto plures z diuersoꝝ statuū boim bñficiatoꝝ ꝓcurrūt ad inferendā homi iniuriā z morte valde ignominiosam alicui tāto maior est dolor in passo z qlibet ei⁹ amico vel attinēte. Tz sic erat in xpo. qz teste ps. Astiterūt reges ter. z pn. que. in v. aduersus dñm z aduersus xpm ei⁹. Nā aduersus xpm astiterunt reges vt Herodes et Pylat⁹ et pncipes sacerdotū et iudeoꝝ pls ac gētiles multas iniurias inferētes: puta: alapas: irrisiones. Tz et insup sex⁹ femine⁹ affuit vt ptz de ancilla ostiaria q z si nō potuit xpm adire. ppt multitudinē alioꝝ ipm irridentiū: adijt tñ discipulū Petrū vt caperet. Itē affuerūt pterea et milites crucifigētes z oēs pli de qcūqz natōe q sub celo ê extītes ī hierusalez Act. ij. Alij mouētes capita z di. Uah q destruis tēplū đi z c. Alij qz alia ob loquentes. Tercio ex pte bñficij exhibiti. Nā quātū iudei xpm occidētes fuerint bñficiati a deo nō pt breui sermōe expmi. Tz sufficiat qđ scribit Mich. ca. vj. ī psona xpi Populе inqt me⁹ qđ feci tibi, aut in q molestus fui respōde mihi: qz eduxi te de egypto z de domo fuitutis liberaui te. q. d, Tot z tāta bñficia feci tibi: qz plagaui ppt te egyptuz mare apui. pharaonē submersi. z sic liberaui te de fuitute egypti. Itē māna de celo pstiti. aquam de petra eduxi: hostes pstraui: terrā pmissionis dedi. Ecce qđ feci tibi: rñde mihi si tāta bñficia retributionē meruerint talē vt crucifigeret⁹ z occideret⁹ me: aut in q molest⁹ fui cū ex genere tuo carnē sumpsi: te viā salutis docui. Sed qz te de vicijs correxi qm ỹitas odiū parit. iō tibi molest⁹ fui. Uel qđ vltra debui facere z nō feci cū cecos tuos illūinaui: leprosos mūdaui: mortuos suscitaui: demoniacos liberaui: et oīa p salute tua feci. beccine reddis dño populе stulte z insipiēs Pensabat hec ỹgo z di. illud ps. Defecit in dolore vita mea z anni mei in gemitibꝰ z sic sūme dolebat.

Capitulum. XII.

Duodecima cōsideratio min⁹ vtilis fructificatōis. Dolor ei⁹ in xpo z matre augebat ex hac ꝓsideratōne. s. qz cū copiosa fuerit apud deuz redēptio adeo q sanguis xpi fuit sufficiens pciū redimere etiā mille mūdos z tñ pauci sunt q pcipiāt fructū passiōis xpi. ppt ingratitudinē z malicia hoim ac desidiā. Et iō tā ipe xps qz ei⁹ mr sūme dolebat sic dolere solet q ex labore maxio modicū fructū ꝓseq videt. qđ ilīnuat Ber. ī psona xpi di. O hō vide q p te patior

Ad te clamo: p te morior: vide clauos q̄b⁹ ꝓfodior: vide ſpinas q̄b⁹ pungor: vide lanceā q̄ trāſuulneror. Et cū ſit tātus dolor interius ⁊ exterⁿ⁹: pl⁹ tamē me cruciat q̄ te ingratū expior. Hec ille. Hinc ⁊ p Bicheaz ca. vij. dñs ait. Ue mihi q̄ fact⁹ ſum ſic̄ qui colligit rachemos in vindemia ⁊c̄. Hā cuz diabol⁹ colligat multa: q̄ fere totū mūdum p̄ncipes mercatores et pl'os vniuerſos q̄ oēs declinauerūt et inutiles facti ſūt: nō ē q̄ faciat bonū nō eſt vſq̄ ad vnū. vt dicit p̄s. Xp̄s dñs tanc̄ rachemos remanētes ī vindemia. i. infima mūdi ⁊ pauciora colligit: q̄niā multi ſunt vocati pauci ꝓ electi Mat. xxij. Hec itaq̄ pēſando maria multū dolebat ⁊ ſūme p̄ oībus martyribꝫ vulnerabat gladio cōpaſſionis. Digit̄ ania fidelis cōpatere xp̄o ⁊ ei⁹ ſctiſſime matri in tot ⁊ tantis doloribꝫ: ploza ⁊ fle vt cum eis valeas in celo conregnare.

Articul⁹ tercī⁹ q̄ vtile eſt hoī de doloribꝫ marie recolere ⁊ oz̄ones deuotas facere.

Tercīū miſteriū dicit̄ efficiētie ſiue efficacie. vbi circa p̄miſſa ſubiūgam⁹ q̄ vtilē efficaciam habeat memoria cōpaſſionis beate Marie et doloris ei⁹ recolendo et obſequendo deuotis oz̄ōnib⁹. Q̄d quidem oſtēdit̄ triplic̄iter.

Primo ex autoritate.
Scdo ex ratione.
Tercio ex reuelatione.

Primo q̄dez ex autoritate. q̄m teſte apl'o. ij. Thim. ij. Si cōpatimur et cōregnabimus Ecce ḡ prima efficacia vtilitat⁹. ſ. conregnare in celo. Item. ij. Cboz. j. Sicut inquit ſo cij paſſionū eſtis ita critis et ꝓſolationū Ecce ſecūda efficacia vtilitatis ſcz ꝓſolatōnes diuinas habere. Hinc et Ecc̄i. vij. oīs ad id hortamur vbi ſcribit. Gemit⁹ matris tue id ē cōpaſſiōis marie ne obliuiſcar⁹ ſcz o hō

Scdo oſtēdit̄ ex rōne: q̄ ꝑm q̄d dic̄ Ber. ſermōe. xlij. Peremptoria res eſt ingratitudo: boſtis gre: inimica ſalut⁹. Nil em̄ angeſt ingrato. at ꝓra: nil ita ꝓuocat deū ad plus dandū ſicut gra⁹ actio. Vt ḡ ꝓuocem⁹ deū ⁊ ſctām matrē ei⁹ ad ampliorē gr̄am ⁊ gl'iaz donandā ſim⁹ grati de tanto bñficio noſtre redēptionis q̄d ꝓſecuti ſum⁹ p paſſionē xp̄i et doloꝛē: ac cōpaſſionē marie: recolēdo ⁊ deuote obſequēdo ac meditando. Etem̄ vt ait Seneca li. de bñficijs. Ingrat⁹ eſt q̄ diſſimulat. ingratiſſim⁹ omniū eſt qui oblit⁹ eſt. Hec ille. et ſic patz. Tercio oſtēdit̄ reuelatione. legit̄ nēpe in q̄buſdā reuelatōibꝫ ⁊ memini legiſſe me ſdiꝑm excerptū fore ex libro reuelationū ſctē Elizabeth. vicz q̄ poſt aſſūptionē beate marie: ſctūs Joh̄es apl's cum eſſet anxius ex deuotōis feruoꝛe btām mariā in gl'ia celeſti videre. Raptus in ſpū vice q̄dam vidit in ſpū dñm ih̄m cū gl'iosa ſua matre. Audiuit q̄z q̄ ecce btā virgo loq̄bat ſuo filio dño ihu de doloribꝫ q̄s xp̄s p̄tulit in cruce: et de cōpaſſione quā ipſa mater ꝑ tunc ſuſtinuit. Et quō hic apl'us Joh̄es p̄ tunc affuit ⁊c̄. Petiuit q̄z btā maria filiū vt ſpēalem gr̄am donare dignaret oībus qui hui⁹ memoriā agerent deuote. Et mox dñs ihs p̄miſit talibꝫ q̄ttuoꝛ p̄cipua dona gratiarū. Primo q̄ q̄ btām mariā p dictos dolores inuocaret verā p̄niaz de oīb⁹ p̄cīs agere mereret ante mortē. Scdo q̄ tales in aduerſis cuſtodit p̄cipue in morte. Tercio q̄ memoriā paſſionis imꝑmit mētibꝫ coꝛ ⁊ in celo p̄miū p̄eſtat. Quarto q̄ talē cōcederet poteſtati btē marie vt q̄cquid vellet cuz eo hoīe faceret atq̄ oīa optata ſibi impetraret ad ſalutē. Ergo chariſſime ſtude chriſtū amare et btām mariā ꝑ ſuis doloribꝫ exoꝛare certis ſalutatiōibꝫ angelicis venerādo. i. ſeptē ad min⁹ ꝑ doloribꝫ marie dicēdo Aue maria. vel p̄ nr̄. ⁊ ſic gr̄az et gl'iam ipetrab⁹.

Pars quarta libri tercij de planctu ma⁹ rie ſup filij paſſiōe. ꝑſequēdo illud euāgeliū Stabat iuxta crucē ieſu ⁊c̄. De q̄ hic cōdependens eſt agere.

Stabat iuxta crucē Jeſu mater eius et ſoꝛoꝛ matris eius maria cleophe et maria magdalene Joh. xix. Quibꝫ ī ꝑbis charissimi nos docemur Primo dñm ih̄m fideliter ⁊ ꝑſeuerāter diligere. ſicut ⁊ iſte ſctē mulieres oīb⁹ alijs amicis ⁊ diſcipulis fugientibꝫ xp̄o vſq̄ ad mortē aſtiterūt. Hā fidelis amicicia eſt q̄ ī tribulatiōe nō deſerit ſz pmanet etiā in tempe neceſſitatis. vt ſcribit Ecc̄i. vj Item ſecundo docemur chriſtuz ſalubriter imitari. Nam cū ſtarent oīs noti domini Ihu a longe. iſte ſtabant iuxta crucem ꝑpe. Sic multi ſtant longe a ihu q̄ in pcto ꝑſe⁹

nerãt. Longe aũt a peccatoribꝫ salꝫ id ẽ ihs saluator. vt dicit ꝑs. Sz iuxta crucẽ ihu stãt qui cruci vere penitẽtie adherẽt. Stemꝫ ergo charissimi imitãdo matrẽ ihu ⁊ sanctas ĩstas mulieres spũaliter iuxta crucẽ: ꝑ penitentiã sequẽdo xp̃m si volumꝫ saluari ⁊ cum xp̃o regre. qz dñs ipe ihs ait Luc. xiiij. Qui nõ accipit crucẽ scz penitẽtie ⁊ sequit me nõ est me dignꝫ scz habere in celo. Deniq; tercio doceamur pie ⁊ deuote passionẽ dñi ihu ⁊ dolores cõpassionis beate matris eius cõtemplari et oculis mẽtis intuendo cõpati ⁊ deflere ac gr̃as agere ꝑ tanto beneficio nostre redemptõis. O vere spectaculũ flebile. O mysteriũ admirabile deũ vez innocẽtissimũ viroꝝ in oculis sue matris lamẽtantis pendere in cruce ꝑ nr̃a vtiq; salute. Et nos ergo charissimi cõdoleamꝫ plozemusq; cuz sctissima matre ihu maria: aspiciamꝫ deuote et flebiliter ꝟ speculum nostre salutis. ꝟ spectaculũ deuotõis qõ notat sacrũ euãgelium. In quo ꝓmo notat in mysterio status sublimissime sctitatis. qz stabat inquit iuxta crucẽ ⁊c. Scõo notat actus ꝑdulcissime pietatis in ipso euãgelio. ibi. Cũ vidisset ihesus matrẽ ⁊c. Tercio elicitur ex ipso euangelio planctꝫ amarissime dolorositatis cum hec sub cruce ihu ꝓsiderent fuisse facta.

¶ Articulꝫ ꝓmꝫ qꝫ in ipo euãgelio designat status excellẽtissime sctitatis marie.

Circa primũ misterium notãdũ qꝫ statꝫ excellentissime sctitatis marie notat in euangelio isto tripliciter.

Primo ex eo qꝫ dicit stabat.

Scõo ex eo qꝫ dicit iuxta crucẽ ihu.

Tercio ex eo qꝫ dicit mater eius.

Primo ex eo qꝫ dr̃ in euãgelio stabat. Nam stare dr̃ sctus q̃ nõ cadit in pctã: sed firmiter stat in oñi iusticia. Juxta illud Eccĩ. ij. Fili accedẽs ad seruitutẽ dei sta ĩ iusticia ⁊ timore. Sic g̃ dicit merito stare btã virgo Maria tripliciter. Primo qz stabat ĩmobiliter: nullo pctõ inclinata etiã veniali cũ alij oẽs cadãt saltem venialit. Vñ Aug. li. de natura ⁊ gr̃a dicit. Si oẽs scti ⁊ sctẽ interrogati fuissent dũ ꝟ viuerẽt: vtꝫ pctm̃ haberẽt oẽs rñderẽt illud Jo. Si dixerimꝫ quia peccatũ nõ habemꝫ nosipos seducimꝫ ⁊ ꝟitas in nob nõ est. excepta hac sola ꝟgine de q̃ cum de pctis agit nullã ꝓsus volo fieri q̃stionẽ. Hec ille. Scõo qz stabat maria in seruitio dei ⁊ opib iustitie firmata. Vñ de ipsa scribit Prouer. vlt. Danũ suã misit ad fortia. i. arduaꝟtutũ opa ⁊ digiti eiꝫ appẽdens. fusũ. qz ipsa filauit dño ihu tunicã incõsutilez Multe filie cõgregauerũt diuitias. s. bonorũ meritoꝝ ⁊ ꝑmioꝝ. tu supgressa es vniuersas. Jn q̃ certe redarguit nr̃a pigritia. vt loquar ꝼm Berñ. in ꝼmõe sup ꝟ euãge. Stabat iuxta crucẽ ⁊c. Ecce inqt maria celitus grauidata festinat visitare Elizabeth. Nos aũt pctõres ipsos pauperes et debiles nõ solũ visitare: sed et inspicere ꝓtenim. Maria purificãda ascẽdit ad templũ: q̃ tñ nil impurũ habuit. Nos multa habemꝫ purificãda ⁊ pniam ac ꝓfessionẽ differimꝫ. maria obtulit filiũ quẽ nouit ꝑciosiorem celo. nos vilia deo offerimꝫ et cũ murmure pauplb modicam elemosynã damꝫ. Maria pditũ filium reꝛsiuit cũ dolore donec inuenit in templo. Nos ꝑ pctm̃ amissum ihz nõ q̃rimꝫ: ⁊ eccle siã segniter vis et raro intramꝫ. ⁊ sic ignauia torpemꝫ. Hec et plã vbi supꝟ Berñ. Tercio qz stabat maria in fide ihu ꝓstãtissima ⁊ patiẽtissima. Vã discipul' fugiẽtib: cũctis viris recedẽtib in gl'iam tonꝫ femineiꝫ sexꝫ intot p̃ssuras filij sui ꝓstãter ipsa sola stabat i fide ihu firma. ⁊ pulcre stabat vt decet pudicicia ꝟginalẽ: nõ se laniabat ĩ tãta amaritudine: nõ maledicebat: nõ murmurabat: nec vindictã hostiũ a deo petebat. sz stabat disciplinata ꝟecũda ꝟgo patiẽtissima: lachrymis plena: doloribꝫ imersa. vñ Anſ. ait. O dña q̃s fontes lachrymaꝝ dicã erupisse de pudicissimis oculꝫ tuis: cũ attẽderes vnicũ filiũ tuũ innocẽtẽ cozã te flagellari: mactari: ⁊ carnẽ eiꝫ dissecari crudelit. ⁊ tñ diuĩe volũtati ꝓformis fuisti patiẽter. hec ille. Tũc igit impletũ ẽ illõ Eccĩ. j. Generatio ꝓterit. s. qñ petrꝫ cũ ceteris eccie ꝓncipibꝫ fugit: ⁊ generatio aducnit scz qz latro credit et ĩ gadisuz puenit. Terra aũt stat in etnũ. terra. i. btã ꝟgo q̃ diuinũ fructũ ꝓtulit ĩmobilꝫ stetit ĩ fide xpi ⁊ charitate. Jn cuius repñtatõez eccl'ia i triduano officio dñice passiõis cãdelas extinguit: sola vna relicta absc̃sa: q̃ postea ꝑferꝫ ad illuminãdũ Et ista significat btãz mariã q̃ stetit ĩ fidei lumie ⁊ ipa oẽs postea illũinauit apl'os. Ecce g̃ btã ꝟgo stabat in oi scitate, ⁊ tñ ipaz deꝫ voluit pati ꝑ oĩb martyrib

dolores in morte christi. Et tu ergo o hō discepati p xpō: discenon turbari cum videte aduersitatib atteri. Capitulum .II.

Secūdo excellētissima sctitas Marie designat in euāgelio p eo q dicitur stetisse iuxta crucē iesu, iuxta inquam, quia xpinātissima iesu in oī scitate et grāz plenitudine sup oēm creaturā. Hieronimꝰ in sermone de assūptiōe. Oīs plenitudo gratie q fuit in xpo descēdit in ginem.

Sed qstio occurrit vñ ꝓgruebat beatam virginē astare iuxta crucez Jesu patiētī: qre noluit deꝰ ipsam tūc esse alibi qz iuxta crucē Et hanc qstionē pulcerrime tractat Bernñ. sermone q supza atqz in meditatōib suis dicit sic, O mūdi dña qd hic stas: qd hic agis: quā ob causam huc venire voluisti in montem, s, caluarie locū pessimoz et horrēdoruz cadauez. Cur te nō retinet ꝑecūdia virgīalis vt in gētiū multitudie peccatricū et furore insanietiū ꝓtra deum ac christi sanguinē innoxū effundētiū te exhiberes in publicuz que sp solitaria in cella vacabas deo. Quis vnqz q te agnouisset reginā mūdi angelorū z hoim: psumere ausus fuisset q stare debere s iuxta patibulum. Quid est g obsecro q stas iuxta crucē iesu: O felicissima dei mr q so te obliuiscere paulisper meroris quē habuisti in illa hora passiōis z ptūc responde ad hec qsita nobis. Et respōdendo ibidem Bernardus ad hec ponit precipue tres rationes in summa

Prima est ratio cōpassionis,
Secūda ratio mediatiōis
Tercia ratio assimilationis.

Prima rō cōpassiōis, vt scz mater Maria vidēdo xpm cozā se patiētez psentialr p merito z pmio martirij acerbius pfodiat gladio doloris. Unde Bernñ, vbi supza, Quid miz q astabas cruci xpi o maria. Quis em si nō accessisses indicasset tibi quō tuꝰ z dei filius in cruce steterit nudo corpe: palida facie: respersus cruore: dilacerata tota carne: qd inter hec facere debuerat mr nisi vt astaret iuxta crucē z aspiceret regem glie expectando finē mortis: z diceret in corde, Stabo z aspiciaz oculis manus pforatas z pedes: videbo quō pēdet in patibulo mundi saluator z quō trāseat ex hoc mūdo. Accedam, pius amplectar brachijs z deposituz de cruce osculaboz filium deum z dñm meum zc. Hec ibi z plura. Secūda rō mediatiōis, qz em Maria est mediatrix et aduocata generis humani, ideo iuxta crucem redēptoris stare debuit: ad designādū quia sicut redēptio nostra facta est p christū ꝑsente mre patiētē: ita oīs salus et gra nobis p ueniret nō nisi mediāte maria q fuit christi adiutrix in redēptionis nostre celebratiōe. Hinc in psona eius qsi dictum ab ipsa virgine canit ecclesia dicēs, Vidi aquā egredientem de tēplo dei a latere dextro: z oēs ad quos puenit aqua ista salui facti sunt. Certe Maria videre meruit aquā cū sanguine egredietem de tēplo corpis xpi: z boca latere dextro lācea militis pforato, hec aq, i, lauacrū redēptōis z regeneratōis oēs saluauit: mediatrice assistēte maria, vñ Bernñ, felix ait maria q viris z mulieribz oīb salutis antidotū ꝓpinauit. Tercia rō assimilationis, quia em btā Maria multū cum cruce cōcordat assimilādo in ope nre salutis: ideo pulcre ipsa iuxta crucez stetisse dicit. Et declarat Primo ex noīe, quia sicut crux xpi pniam significat saluādoz: ita nomē marie interptatū id est amaz mare: significat amaram pniam, vt sciamus qa penitētibus ꝓmittit salus Hath. iij. Pniam agite appropinquabit regnū celoz. Secundo ex inchoata ꝓtute, quia sicut p crucē xpi est ichoatū vt ipsa sit oīb amabilis crux q prius erat horribilis z maledicta. iuxta illud Deutē. xxj. Maledictus oīs q pēdet in ligno. Unde z sctūs Andreas atqz Petrus aliqz discipuli gaudēter ibāt ad crucem: ita virginitas antea erat maledicta Deute. vij. Nō erit in te sterilis z infecūda zc. Unde z mozitur virgines pcipue suā virginitatē deplāgebant: eo q carerent posteritate, sicut patet de filia iepte Judic. xj. Sed p mariā est virginitas initiata z dedicata in bñdictōez adeo vt teste ps, afferunt regi ꝓgies post eā, i, ad imitationē marie regi xpo multe virgines offerunt p votū ꝓginitatis. Tercio ex bñdictione, quia sicut p signuz crucis bñdicunt oīa z scificant: ita p bñdictōez Marie virginis oīa sunt ꝓsecuta bñdictiōem: dicente August. ser, de natiuitate marie. Quarto ex gliosa decore, qz crux antea erat ignominiosa horrida latronū pena. nūc est p christi passionē tam gliosa et decora q de patibulo latronū trāsiuit ad frōtes imperatoruz:

depingit arma ꝓncipū et dyadema regum
z vexilla exercituū:q̄ subiugauit totū mun-
dū et fulgebit cū christus venerit ad iudici
um. Sic btā Maria cum fuerit antea vna
paupcula puella virgo lachrimosa: iudeis
deliramentū visa:tā etat tā gl'iosa z decora
q̄ eius imago auro et gēmis rutilat. Ipsaz
reges z principes inuocāt. Ad ei⁹ nomen ge
nu flectīt.tēpla in noīe eius ꝓncipaliora edi
ficanť. Et insup in celesti regno maxīa gl'ia
ab oīb⁹ btis venerať. Merito ergo maria
stat iuxta crucē Jesu:vt cum cruce Jesu di-
gne exaltet gl'ie similitudie z decore.

Capitulum.III.

Tercio excellentissima marie sctitas
notať in euāgelio in eo q̄ dr mater
eius,i. Jesu filij di. In qua eñ ma
tre habitauit xp̄s debuit esse sctissima. qz vt
dicit p̄s. Tu aūt.s. dñe iesu in sctō habitas
laus israel. Sctificauit eñ tabernaculū su
um altissimus. Sed hic q̄stio oriť ex euā
gelio Quare btā ꝑgo nō appellať hic ꝓprio
noīe,sed ex maternitate:cū dr. Stabat iu-
xta crucē Jesu mater eius,et tñ alie sctē mu
lieres astātes,ꝓprio nomīe sunt appellate. vt
maria cleophe et maria magdalene. Re-
spōdeť ꝑm Bernñ,vbi s.q̄ hoc voluit spūs
sanctus triplici rōne. Primo ꝓpter infide
litū iudeoꝝ dānationez clariorem:vt ex hoc
grauior z damnabilior eoꝝ culpa appareat
quādo filiū dei innocētem in oculis matrz
occiderūt crudeliter. vñ lex ꝓhibuerat Deu
tero.xxij.talē crudelitatē di. Nō coques be
dū in lacte matris sue. Haz figuraľr hedus
imaculat⁹ ē xp̄s q̄ velut ouis ad occisionez
est duct⁹ :hūc i lacte matris coxerunt iudei
q̄n eadē die q̄ fuerat in virginis vtero ꝯce-
ptus,i.feria sexta annūciatōis dñice tandē
vertētib⁹ annis.xxxij.in magna feria sexta i
oculis pie matrz q̄ xp̄m lactauit crucifix⁹ est

Secūdo hoc voluit spūssanct⁹ ꝓpter do-
lorū exp̄ssionē,qa in eo q̄ iuxta crucē Jesu
mr̄ appellať:duplex magnitudo doloruz in
xp̄o z matre exp̄mit ex p̄sentiali assistentia z
doloris recipꝛocatōe. vt patuit ꝓte p̄ceden-
ti ar.ij.ca.v. Tertio hoc voluit spūssctūs
ꝓpter fidelium exorationē: vt nouerim⁹ exo-
rare,p misc̄dia impetrāda mr̄z misc̄die ma
riā nō alibi q̄ iuxta crucē Jesu z ibidem de
noti⁹ aio q̄rere vt efficacius valeamus iue-
nire. Vñ Bernñ,vbi sup̄ dic̄ sic. Stat iuxta
crucem iesu mr̄ eius:ibi ergo illā queratz re
memorādo sacrz meditatōib⁹: pulsando de
notis p̄cib⁹,q̄ sic q̄rit inuenit z pulsanti api
etur. Subdit pulcrā oratōnem: dicēdo sic,
Quicūq̄ ḡ eā ꝑ certo cōsiderat dicat (Oro)
Memēto obsecro dulcis dña z mr̄ illi⁹ ve-
nerāde statōis q̄ tuo tā btō filio astitisti pē
dēti in cruce,reduc q̄so ad memoriā cordis
tui cogitatōes z inocētis aīe tue angustias
q̄s tūc habuisti q̄n innocēs ille tu⁹ vnigeni
tus corā te imolatus est: z recogita q̄ omia
ꝑ pctōribus tolerare voluit: q̄z ꝓmus ego
sum:ille mihi p̄stitit vt sim frater su⁹.ḡ tu ne
dedigneriz pia mr̄ q̄n sim fili⁹ tu⁹,habe ḡ pi
issima dña me indignū tibi cōmēdatū. Ad
te hodie o vnica spes miseroꝝ ꝯfugio plen⁹
fiducia tibi meip̄m z oēs necessitates meas
recōmēdo:te hodie in mr̄em z patronā ꝓce
cūctis ꝓpto. Noli ḡ pia mr̄ spnere me ꝓpt
eū q̄ amore mei nudus z lacerat⁹ pependit
corā te in cruce. Hec Bernñ. et subinfert di.
Quō credis,s.o fidelis anīa q̄ seip̄am tibi
negare possit hoc mō supplicāti q̄ est pietate
plena z misc̄die regina z̄c.

Articulus secundus de actib⁹ p̄dulcissi-
me pietatis exhibitis a christo in cruce.

Circa secūdum
misteriū de actu p̄dulcissime pie
tatis qui notatur in hoc euange
lio tripliciter.

Primo erga mulieres sctās noīatas.
Scōo erga ip̄am dei matrē sctissimā.
Tercio erga discipulū Johānē astātem.

Primo nāq̄ suauissimā pietatem exhibuit
xp̄s sctis mlieribꝫ in eo q̄ istis solis ꝑ alijs
notz voluit hāc grāz pietatis donare vt me
reanť cū sua genitrice sctissima adesse passi-
oni xp̄i z morti in cruce ꝑ mundi salute z in
oculis eaꝝ spūm exalare. Sed q̄rī p̄t hāc
aliq̄. Primo q̄re mlieres voluit astare cru
ci xp̄i ipse de⁹ plus q̄z viros. Ad qō ꝓnn⁹
rñdeť q̄ breuiter hac rōne,vt sic a mliere sū
psit initiū nr̄a p̄ditio:ita corā mlieribꝫ cele-
brareť sacrificiū nostre repatōis z lauacruz
regeneratōis in sanguis xp̄i effusiōe z mor
te. Hinc in figura legiť q̄ moyses fecit laua
toriū eneū de speculis mlieꝝ q̄ excubabant
in ostio tabernaculi federz. Limiꝫ ostia ta
bernaculi sunt vulnera dñi Jesu q̄ sunt ap
ta foramia corꝑis eius in q̄ velut in templo

vel tabernaculo deus habitauit p vnionez Mulieres excubãtes sunt iste de qbꝫ ī euã gelio q̃ vulneribꝫ xp̃i inuigilabãt aspiciẽdo De speculis istaꝫ mulieꝫ lauatoriũ ꝓficit qñ spectaculo ipsaꝫ ꝫ exẽplo pctõres purificanť p xp̃m q̃ dilexit nos ꝫ lauit nos a pec catis nostris in sanguĩe suo. Apoc. j. Secundo q̃rit. Quare xp̃s voluit redẽptiõem nostrã opari coꝝ solis talibꝫ mlieribꝫ q̃ vocabanť singule hoc nomĩe maria. Respõdetur vt doceret qz tales solũ modo homies adulti gr̃am pcipiunt efficaciter redẽptõis xp̃i: q̃ amaritudinẽ vere pnie de pctis ꝙuertendo acceptare volũt. qz maria amaꝫ mare interpťat. et sic in ipso nomĩe pnĩa amara designať quã debent facere pctõres: alis pibũt: teste saluatore Lu. xiij. Dico vob nisi pnĩam egeritis oẽs simul pibitis. Tercio q̃rit. q̃re magdalenã q̃ antea fuit peccatrix in ciuitate famosa voluit xp̃s astare crucĩ sue cũ Maria ỹgie ĩmaclata. Rñdeť qꝫ vt doceat qz nõ solũ p iustis sed etiã p scelleratissimis pctõribꝫ ad pnĩaz redeũtibꝫ passio ꝫ mors xp̃i pficit ad salutẽ ꝫ celestez gloriam acq̃rendã. Vñ Bern̄. sermone q̃ supdicit sic. Stant sil pulcre ꝫ decẽter ỹgo maria ꝫ peccatrix magdalena iuxta crucez iesu morientis. quia ipse crucifixus vna ꝫ eadez morte est cõseruator virginis et purificator peccatricis atq̃ vtriusq̃ pius remũerator. Astare g̃ cruci voluit xp̃s peccatricem magdalenã vt p ipsam cũctis peccatoribꝫ pateat q̃s charę xp̃s eos redemit. sicq̃ obligatuz se deo pctõr aduertat ꝫ a peccato resipiscat Cũ em̄ aliq̃s alteꝫ sibi obligare intẽdit: munus p̃ciosuz illi oñdit ꝫ ꝓferẽdo dicit. Ecce amice vt scias q̃ntum te diligo: ꝫ q̃ntũ donum tibi tribuo qđ mille auri talẽtis cõgregaui. Sic xp̃s in cruce coraz peccatrice voluit pati. vt q. di. Vide aĩa peccatrix q̃ntuz te diligo qz tã acerba morte p te morior. vide vulnera: vide qz manꝰ expandi in cruce: vt te reuertentẽ amplecterer: caput inclinaui vt te oscularer. coꝛ trãsfixum habeo vt te in cordis amorẽ suscipiam. Reuertere g̃ sunamitis ad me: ecce vlciscĩ dissimulo: pctã remitto: pmiũ eternũ prẽsto. O iesu dulcissime tibi laus ꝫ grãaz actio Hec sententialiter Bernardus. Capĺm. II.

Ecũdo maxime pietatꝭ actũ xp̃s exhibuit matri de cruce tripliciter. Primo ipsaz pijs oculis respiciẽdo in tanta amaritudine. q̃a scribiť in euãgelio. Cuz vidisset Jesus matrẽ ꝫ discipulũ quẽ diligebat. Nã. pfecto miz videť qꝫ cũ plures sub cruce astarent nõ dicit xp̃s vidisse vel respexisse nisi matrẽ ꝫ discipulũ quẽ diligebat.

Ad qđ rñdeť qꝫ licz verisimilr et alias sanctas mulieres astãtes xp̃s viderit: tñ scptura specialius loquiť qꝫ viderit matrẽ ꝫ discipulũ dilectum: nõ sine cã. qz in misterio per ℞ designať qꝫ xp̃s deus iustos ꝫ dilectos at q̃s innocẽtes q̃ significanť p matrẽ innocentissimã ꝫ p̃dilectã atq̃ iohãnem discipulus dilectũ tales libẽtius intueť ꝫ amplius ꝙsolatione spũsctũs cõsolať. Tales in tribulatione positos nõ deserit: sed pijs oculꝫ respicit vt eruat ꝫ eoz patientiã in celo remuneret. Vñ p̃s. Oculi dñi sup̃ iustos ꝫ aures eiꝰ in p̃. e. Vultꝰ aũt dñi sup̃ fa. ma. vt p. de ter. m. e. Clamauerť iusti ꝫ ex o. tri. e. libe. eos ꝫc̃

Secũdo maxie pietatis obsequm p̃stitit de cruce xp̃s mr̃i ꝙsolabilr alloquẽdo. qz in qꝫ dixit matri sue: mulier. q̃ pietatis obsequmaiꝰ tũc excogitari nõ potuit vt ait Bern̄. ser. q̃ s. Et rõnem subdit dicẽs sic. Distẽtus em̄ in cruce ꝫ in vltio spũ ꝙstitutus cũ mẽbroz vsum libez iã nõ hr̃et p̃ter oc̃los ꝫ lĩguã: de vtroq̃ hoz seruire matri dignatꝰ est respiciẽdo ꝫ alloquẽdo. mulier ecce filiꝰ tuus ꝫc̃. Sed q̃rit q̃re dñs Jesus nõ appellauit eam tũc matrẽ sed tm̄ mulierẽ: di. mulier ecce filius tuꝰ. Rñdeť ꝼm doctores qꝫ ꝑmo idcirco: ne si aliq̃d verbũ dulce dixisset matrẽ nomĩando: dolor materni cordis adauctꝰ fuisset ꝫ coꝛ ipm maternũ scissũ extitisset. sicut legiť reuelatũ ℞ p btãm virginez sctõ Anselmo. Pepcit g̃ xp̃s matri ne dolores eiꝰ talr noiando augeret. Secũdo ℞ voluit ꝓpter misteriũ. q̃a mlier dicit q̃si molliens herũ. i. dñm. ꝫ ex hoc significať q̃a beata virgo emolliuit deũ intantũ vt ī eiꝰ vterũ descẽderet ꝫ nr̃os defectus suscipet. vt q̃ si diceret xp̃s matri: mulier q̃ me in vteꝫ attraxisti tuaz virtutum amore Ecce q̃lia me pati fecuti p te ꝫ hoĩb oĩb. Ecce q̃ntꝰ vulneribus cõcisa est caro ex te ỹgine sumpta. Ecce vide q̃a totũ sanguinẽ meũ quẽ ī tuo vtero sumpsi: effundo p redẽptiõe hoĩm et aĩam meã p eis trado. Et tu g̃ habe elcõs meos in filios tanq̃ fratres meos charissimos ꝫc̃. Tercio xp̃s de cruce maximã pie

etatē exhibuit matri.ḋa in solaciū ⁊ obseq̄/
um sibi discipulū dilectū cōmēdauit dicēs.
Ecce fili⁹ tu⁹. Uñ hic vertit q̄stio apō do
ctores sacros. Cur domin⁹ matri relicte vo
luit tutorē deputare:nec voluit ipam solam
relinq̄re:cū tñ esset sctissima ⁊ diuīa puidē/
tia atq; angelor⁹ custodia ⁊ obseq̄o erat per
oīa munita sufficiētissime. Hz ad id dā/
tur plures rōnes p̄cipue ſm Bernñ. vbi sup̄
atq; Frā. maro. ⁊ alios doc. Prima rō p̄/
pter obsequiū ḋa verecūdia virginal' tuto/
re ac patrono indiget:de cui⁹ cura hāc cō/
modi⁹ ducat vitā. Uñ ex hoc colligit q̄ Jo
seph sponsus marie tā añ defunct⁹ erat. ⁊ iō
xp̄o moriente ipsa ꝑgo tutore indigebat.re/
darguunt igit virgines ⁊ puelle q̄ nolūt esse
sub regimīe alio⁹ sed libere. q̄by multū insi
diat hosti⁹ antiquus. Scḋa rō ꝓpter ado/
ptiōis solaciū. sicut em̄ lex humana adinue
nit adoptionē in solaciū liber⁹:ita xp̄s vir
gini solaciū post se relinq̄bat in hui⁹ mundi
exilio. Erat ꝫ hoc solaciū btē marie. tū ꝓpter
gratā societatē inter ꝑginem Joh̄em disci/
pulū dilectū xp̄i:atq; ipsam ꝑginē mariam.
tum ꝓpter misteriū:q; sicut p̄ter naturā erat
q̄ virgo pepit filiū:ita p̄ter leges erat q̄ vir
go adoptaret filiū. tū ꝓpter significatū q̄ vi/
delicz ipsa ḋi natural' mr̄ esset adoptata mr̄
oīm elector⁹. Tercia rō ꝓpter spūale offi/
ciū. vt scz btā Maria haberet iohannē tan
q̄ capellanū q̄ eidē in spūalib⁹ ex officio ha
beret deseruire. ſ. missas corā ipsa celebran/
do ⁊ sacramēta mīstrādo. vicz eucharistiaz
vnctionē sacrā. et ſm Albertū etiā cōfessio/
nē audiēdo. Nō ḋem ꝓfessionē p̄tōr⁹. ḋa
maria nullū p̄tm̄ habuit. sed vt p̄cepto de
ꝓfessione ⁊ satisfaceret obediret ꝓfitebatur
maria q̄ nō fuerit digna tāt⁹ bñficijs sua
virtute. de hoc lati⁹ li. viij. p. j. ar. ij. Quar/
ta rō ꝓpter legis diuīe cōplemētū. vt ⁊ nos in
strueret implere de honore mr̄no p̄ceptū di
uine legis. Hā ſm phm. viij. Ethi. Dñs ma
gistris ⁊ parētib⁹ nō possum⁹ reddere eq̄a
lens. Et ideo debem⁹ seruire eis q̄m̄ū possu
mus:iuxta p̄ceptū dei Exo. xx. Honora pa
trē ⁊ matrē ⁊c. Hinc vt dicit Bernñ. ser. q̄. s.
Exq̄ xp̄s viuēs mr̄i seruierat ⁊ subdit⁹ erat
Lu. ij. Cū tā seruire post mortē nō posset in
sui p̄sona seruitium per discipulū quē plus
amauerat matri honorande exhiberi volu
it.

Capitulum. III.

Tertio dñs ieſus marie pietat⁹ actū
exhibuit erga discipulū iohānē ḋa
ip̄m btissime sue mr̄i in filiū cōmen
dauit di. Ecce mr̄ tua ⁊c. Ubi q̄rit. Cur
xp̄s iohānē quē seruū mr̄i substituit: filium
nō seruū appellauit:cū ait. ecce fili⁹ tu⁹. ⁊ ad
discipulū. ecce mr̄ tua. q̄re nō dixit: ecce ser/
uus tu⁹ ⁊ ecce dña tua. Rñdet ſm Bernñ.
sermone p̄dicto. Pr̄io hoc fecit ꝓpter cha/
ritatis cōmēdatōem. q; em̄ xp̄s charitatez
inter hoīes summe diligit:quā ⁊ in vltia ce
na discipulis cōmēdauit di. Mandatū no
uū do vob⁹ vt di. in. In h̄ cognoscēt oēs ḋa
m. dis. e. si di. ba. Jo. xiij. ca. Uñ ⁊ ipse suos
discipulos nō dixit seruos ſz amicos. Ideo
voluit ⁊ inter matrē ac Joh̄anē charitatem
sctām extollere:quā charitatē importat no/
men matris ⁊ filij. Secūdo ꝓpter Jo/
hānis honoratōez:ex eo em̄ apō eccl'iaz io/
hānes merēt p̄honorari vtpote fili⁹ marie
a xp̄o substitut⁹ ⁊ adoptat⁹. Tercio ꝓpter
nr̄e spei cōfortationē. ḋa ſm Hugo. de sctō
vic. Oēs electi in p̄sona iohānis sunt cōmē
dati btē marie tanq̄ filij:q̄ tñ nō sum⁹ digni
fore serui. Hūnirū Johānes interp̄tat gr̄a
vl' in q̄ est gr̄a ſm Hiero. ⁊ iō figurauit oēs
in gr̄a exñtes q̄s singulos xp̄s adoptauit i
fratres atq; dei patris filios. iuxta illō Jo.
j. Quotq̄t aūt receperūt eū de. e. p. fi. dei fie/
ri. ⁊ p ꝑñs in filios adoptiuos sancte mr̄is
sue. vt oñdat nobis xp̄s summā pietatem ⁊
charitatē. Ideo ait. Ecce fili⁹ tu⁹. ſ. o mulier
q̄ es mater mea. q. d. Ea diligētia foue ⁊ p/
moue hoīes electos ⁊ dilectos ac si essent p
geniti ex te:sicut ego fili⁹ tuus. Deinde dicat
discipulo. Ecce mr̄ tua. q. d. O aīa fidel' cō/
sidera Ecce q̄ntū te diligo cum p te moriot
te mihi in fratrē ⁊ genitricē meā in matrē ti/
bi adopto: vt eadē diligētia te foueat q̄ ma/
ter filium: ⁊ ad ip̄am secure recurre. noli de
sperare sed ꝓfide ⁊ ꝓuertere ad me. sic expo
nit Bernñ. ⁊ subdit exclamādo:di. O miraz
⁊ inauditā pietatē xp̄i. o q̄s pficuū:o q̄s glio
sum est fore tuū discipulū bone Jesu. Quis
em̄ p̄ncipū hui⁹ mūdi seruis suis ustū ho/
norē exhibuit:q; ecce dñs noster matrē suā
celi reginā nobis seruis in p̄sona iohis de/
dit nō in dñam tm̄ aut sororē vel materterā
sed in matrē cōmēdauit. ⁊ sic nos regni ce/
lestis fecit heredes q̄dem dei coheredes āt
xp̄i. Ro. viij. Nos igit charissimi sumus di/

scipuli stātes iuxta crucē xpi. Quaz q̄ christi sunt crucifixerūt carnē suam vicijs t ꝓcupi scētijs Gal'.v. Dicq audire merebimur: ecce mater tua. Si em̄ maria ē mr̄ nr̄a. g̃ ihs est frater nr̄. g̃ t pr̄ ei⁹ celest' est pater nr̄. t regnū ei⁹ hereditas nr̄a. Sed adhuc q̄rit q̄liter Johes p alijs discipul' singl'ariter hāc gr̃am summā ꝓmeruit vt adoptaret specialissime. Rñdet ꝑm Frā. maro. q ꝓ de congruo iohānes p ceteris meruit. Primo p virginitatē vt ꝓgo virgini cōmēdaret. Nā Sap̄. vj. scribit q incorruptio facit hoiem ꝓximū deo. t sic xpo iesu atq ei⁹ mr̄i ꝓgini. Tu g̃ hō studе puritatē sectari vt diligar' a xpo t a matre eius adopteris in filiū. Secundo ꝓmeruit p charitatē. vñ scribitur q vidit Jesus discipulū quē diligebat. christ⁹ em̄ se diligētes diligit. Prouer. viij. Tercio per passionis xpi recogitatā dolorositatē. quod notat' in eo q iohannes stabat sub cruce t intuebat' xp̄m patientē cōpatiendo et flendo cū gloriosa virgine matre. Qui nisi astitisset hoc nō ꝓmeruisset tē. Quarto p deuotionis pietatē. Nā ꝑm Fran. maro. exq̄ ex btā virgie sūma dulcedo effluebat diuinalis gr̃e resplēdentis in ea. ideo ipa erat sūme desiderabilis sctā deuotōe spāl'r ꝓbis pfectis ꝑm Dioni. Unde cōcludit' credendū q iohānes sūma deuotiōe flagrabat ad familiaritatē marie deuotissimaz. Christ⁹ g̃ vidēs ei⁹ deuotionē: dedit occasionē castaz eidē: vt tanq̄ filius adoptiu⁹ securius adiret ipsius familiaritatem deuotam. propter quod in euangelio subinfert'. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam. s. deuotam. nō addit matrem. quia ex pia humilitate non est ausus Johānes se scribere filium tante matr'. scz dei. Sed simpliciter dicit q accepit eam in suam. s. per specialē deuotionē: cui pia obsequia quotidie exhiberet. Tu ergo homo fac similiter vt spūaliter adoptari merearis. Nam Roma. viij. scribitur. Qui spū dei agunt'. s. p deuotionez bi filij dei sunt. O deus meus q̄nta fuit ꝓsolatio Johānī videre: alloq̄: et ꝓuersari cū matre dei quā desiderabāt etiam angeli t oēs sancti. O dulcissime iesu da mihi pcōri salte in celesti glia frui tua t ipsi⁹ sctissime matris tue visione beata.

¶ Articulus tercius q btā maria amarissimos plāct⁹ habuit sup filio ī vita pcipue. xij

Circa tercū mi

c sterijū de plāctu amarissimo beate marie. Nota q licet ipsa in oībus penalitatib⁹ t doloribꝫ xpi ex cōpassionis pietate habuerit fletū dolorosum. tñ ad nūez. xij. stellaz describunt' ꝑcipue. xij. plāct⁹ ipsi⁹. p q̄b⁹ corona gl'iosissima. xij. stellarū extat coronata. Juxta illō Apoc̄. xij. In capite eius corona. xij. stellaz. Prim⁹ plāctus siue fletus marie fuit cōpassiōis sup filij sui passiōe miseriaz. scz hui⁹ vite vt famis frigoris est⁹ fatigioz t sil'ium. Nā cū videbat puulū iesum plorantē p frigore vl' fame quē sciebat vez deū. p nobis sic hūiliatum quō mater pia se ꝓtinere poterat: Sic t in oīb⁹ necessitatib⁹ et miserijs hui⁹ vite q̄s p nobis suscepat del filⁱ⁹ sustinēdas vtiq mr̄ summe cōpassiōis t affect⁹ teneritudie cōmouebat' ad fletū: vt dicere posset illō Treno. j. Vulti gemit⁹ mei t coz meū merēs

Secūdus plāctus exulatōis. q̄n. s. fugit cū filio in egyptū: terrā infideliū ydolatrarū p tantā distātiā: quaz vt ꝺr vix cursoz velox pōt ꝑcurrere. xij. aut. xv. dieb⁹. Quis cogitare sufficiet q̄ntas penurias: q̄t fatigia et fletus passa tūc fuerit maria die t nocte in tali deserto vbi nec dom⁹ ad hospitādū erat: sed ꝓtinu⁹ labor: timor t dolor. Tercius plāctus amissionis quē habuit in triduo q̄rendo iesum. xij. annoz puez ꝑditū. O q̄ntis fatigijs et laboribꝫ plāgēdo discurrebat maria q̄rēs dilectissimū filiū. Pie em̄ credo q illas noctes triduanas insomnes duxit ī lachrimosis oroīb⁹ deū depcādo vt daret sibi repire filiū: nec illis diebꝫ comedere placuit aut bibere sed ꝓtinue se afflixit amarissimis lachrimis. tūc ipletuz est illud Treñ. j. Plorans ploraui in nocte. s. triduana et lachrime eius in maxillis eius. ꝓterea ait ad filiū: dolētes q̄rebamus te Lu. ij. Quart⁹ plāct⁹ captōis q̄n em̄ audiuit captū filium: pie credo q q̄si mortua mor in terrā cecidit t iuxta illud Thobie. x. Flebat ínāt. s. ipsa mr̄ ei⁹ lachrimis irremediabilibus atq dī. Heu me fili mi vt q̄d te misi. s. in hierl'm lumē oculoz meoz solaciū vite mee. Hec ibi.

Quint⁹ plāct⁹ sup multiplici tormētatōne quia nouerat filiū multipl'r affligi ab ipijs: vinculari alapari et dilaniari: tota nocte et die varijs modis cruciari. Juxta illud ps.

Fui flagellatus tota nocte ⁊ castigatio mea in mat. ⁊ Job. xvj. Percusserũt maxillã meam saturati sunt penis meis ⁊c. Sextus planct⁹ sup multiplici illusiõe quia nouerat quomodo verus deus multipliciter illudit blasphemat: vituperatur: ⁊ cum latronib⁹ deputat. Septim⁹ plactus sup innũerabili vulneratõe: q⁹ videbat caput spinaꝝ densitate mltipl'r punctũ: ⁊ carnẽ eius sctissimaꝝ total'r vulneribꝫ repletã: vt a plãta pedis vsq; ad verticẽ non esset in eo sanitas. Esaie. j. Hã fm mgm Jordanẽ xps habuit q̃nq; milia q̃dringenta septuagintaq̃nq; vulnera. vñ ysus. Septuagintaq̃nq; q̃tercẽt miliaq̃nq;. y. Tot ferẽt xps p nob vulnera passus. Et idẽ dicit q⁹ si q̃s p annũ integrũ q̃ti die oret. xv. pr̃ nr̃: pro q̃libet vulnere resultabit vnũ pr̃ nr̃. Q igit̃ q̃s mltipl'r plãgẽs dolebat maria. q⁹ fm doctores: oia vulnera q̃ passus est christus in carne: ipsa passa est in corde. Merito ꝺ ipsa scribit illud Treñ. ij. Magna est velut mare ꝓtritio tua: q⁹ sicut gutte maris innũerabiles ita dolores Marie. Octauus planct⁹ sup ũmani effusiõe, scz sanguis xpi tot⁹. Hã videbat illũ sacrũ sanguinẽ imaniter effundi in terrã: cui⁹ vna gutta pualebat mũdũ fm Bernũ. Videbat os ihesu ⁊ faciẽ pulcerrimã palescere: carnez exhaustã sanguĩe nigrescere: ⁊ dicere poterat flens illud ps. Defecit vita mea in dolo. ⁊ anni mi. ĩ gemitib⁹. q⁹ effusus suꝝ sic aq̃ sup terrã: h̃ propter sanguinẽ xpi effusum. Nonus plact⁹ sup crucẽ affixiõe: qa videbat suum Jesum crudel'r extẽsum sup clauos pẽdere nec habere q̃ caput reclinaret: nec posse se alleuiare ⁊c. vñ pia mr̃ dicere poterat illud Esa. xxxviij. Ecce amaritudo mea amarissima. Decim⁹ plact⁹ sup filij interno dolore ⁊ merore, qa videbat ihesuꝝ tristẽ habere aiaꝝ vsq; ad mortẽ: ⁊ summos dolores pati tũ p matrẽ cõpassiõe, tũ p hoim ingratitudie vt p̃cedẽte pte actuꝝ est de incõprehẽsibilib⁹ doloribꝫ xpi. Undecimus planct⁹ sup filij flebili morte, q⁹ videbat xpm cũ clamore et lachrimis mori: vt testat apl's Heb. v. Credit ergo q⁹ ⁊ maria tũc p̃ dolore cordis fuisset mortua: nisi a. ss. miracl'ose fuisset ꝑserua ta. Duodecimus plact⁹ p sepatõe ⁊ orbatione filij. quia sepulto christo sciuit ipsum amplius nõ posse videre viuẽtẽ ista vita mortali. De hoc deuoto plãctu Marie Bernũ. i quodã opusculo: alij q̃z deuoti ꝓsequũtur dicẽdo q⁹ xpo de cruce deposito: mr̃ adorauit ipm: ⁊ caput venerabil'r suscipiẽs ĩ brachia spinas extrahebat: osculabat cruẽtatũ ⁊ dicebat talia O caput dignissimũ q̃z multipl'r es cõpunctũ cũ sis sapiẽ diuine habitaculũ. Intuebat faciẽ sputis maculataꝝ et extergẽs ruebat in oscula di. O decora facies quã angeli desiderãt ꝓspicere: quõ facta es vt leprosa, sic ⁊ man⁹ aclatus osculando di. O man⁹ q̃ celũ formastis ⁊ terrã. O lat⁹ ꝓforatũ: osq; sacrũ clausit ⁊ oculos osculando di. O q̃ntũ gaudiũ mihi ide ⁊ q̃nta dulcedo erat ex aspectu suauissimo ⁊ eloq̃o diuino. O nate p̃dilectissime nũc te mortuuꝝ teneo in gremio quem paruulum caste genitum portaui cum gaudio. O fili amãtissi me: cur tibi sitio clamãti: aquã porrigere ne qui: cui in infantia tua virgineũ de celo lac sugẽdũ p̃bui. Nate mi dilectissime fructus ꝟginal' cõsolatio ⁊ gaudiũ olim meuꝝ: quõ versus es mihi in luctuꝝ. tu mihi diuine et solaciũ, tu oẽ bonũ meũ ⁊ nũc orbata q̃d faciam: q̃ diuertar: ad quẽ cõfugiã: vbi caput reclinẽ sine te solacio vnico ⁊ filio p̃dilectissimo? Sicq; tot ⁊ tãtas lachrimas fudit rigãdo corpus filij vt abluerẽt a sanguine et sputis caput ⁊ facies ihesu. Flebãt q̃z cuꝝ ea sctẽ mulieres atq; ioseph ⁊ nicodem⁹ adeo q⁹ loq̃ p̃ fletu vix poterãt. Sed q⁹ hora tarda erat corp⁹ in sepulchrũ reponere festinabant. q̃bꝫ ipsa pũssima mr̃ aiebat: Miseremini mei misẽ. m. s. v a. mei, pmittẽdo vt teneã in vlnis mortuũ filiũ quẽ viuũ tenere ñ possum. Tãdẽ q̃z sepulto: mr̃ cũ lachrimis osculato sepulchro ⁊ adorato reuertit in ciuitatẽ Hec ⁊ plura talia scribunt a deuotis nec possumus plene cõprehẽdere ⁊ edicere totũ lamentũ marie. sed cõpati studeam⁹ vt cõregnare valeamus Amen.

¶ Incipit quartus liber de imaculata conceptione Marie.

Quartus liber

Q de misterio ĩmaculate conceptõis marie habet duas ptes ꝓncipales. Prima ps agit p modũ ꝓbationis de h̃ q⁹ btã mariã sit ꝓcepta sine originali pctõ. Secũda ps agit de eodẽ p modũ elucidatõis ⁊ declaratõis. Itẽ pot etiã cũ placuerit p̃dicari de festo cõceptõis ma